

מזרח חדש (ארי קלט)
עתון יומי בלתי מפלגתי בשפה ההוגרית
העורך: ד"ר א. מרטון האחרון: דוד שן
המזכיר: מרצה חדש בע"מ ת.א. רח' הנוגב 11.

UJ KELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

CSÜTÖRTÖKÖN ÉRKEZIK BELGRÁDBA
AZ OROSZ DELEGÁCIÓ

Tito nem akar ideológiai kérdésekről tárgyalni

Belgrád, (—). — A Chruscsev pártfőtitkár vezetése alatt álló szovjet delegáció csütörtökön érkezik Belgrádba. A nagyszámú orosz küldöttségben Nikolaj Bulgánin marsall, a Szovjetunió miniszterelnöke, mint egyszerű küldöttségi tag szerepel, akárcsak Mikojaan helyettes miniszterelnök.

Az orosz delegáció hat-hét napot tölt Jugoszláviában és körutat tesz az országban, de a tárgyalásokat nagyrészt Belgrádban folytatják. Politikai körökben az a vélemény uralkodik, hogy a szovjet delegáció a Jugoszláv kommunista párt és a kominform viszonyáról és ideológiai kérdésekről is akar tárgyalni. Valószínűleg azért állították Chruscsev párt

főtitkárt a delegáció élére, hogy kihangsúlyozzák ennek a kérdésnek a fontosságát. Ezzel szemben a jugoszláv kommunista párt hivatalos szócsöve, a Borba tegnapi vezércikkében jelzi, hogy Jugoszlávia nem hajlandó erről a kérdéstről tárgyalni.

A Borba nézete szerint a tárgyalásoknak okiratot kell produkálniuk, amely összegezi a két ország közötti viszony javulásában elért eredményeket, a nemzetközi együttműködés elvének alapján.

A lap hangsúlyozza, hogy a tárgyalásokon el kell ismerni a következőket: a népek és államok egyenjogúsága, minden ország függetlenségének és szuverenitásának tiszteletben tartása, amint azt az UNO alapszabályai is előírják, az egymás belligyeibe való beavatkozástól és a viszályok megoldása.

A Jugoszláv külpolitikát a békés együttélés elve irányítja minden állammal szemben, tekintet nélkül annak kormányzati formájára. Jugoszlávia a jövőben is barátságos kapcsolatokat akar fenntartani a nyugati hatalmakkal, Burmával, Indiával, Egyiptommal, Ausztriával és a balkáni szövetség tagjaival.

Washington (—). Az amerikai külügyminisztérium hivatalosan közölte, hogy igéretet kapott Jugoszláviától, amely szerint Jugoszlávia nem fogja megváltoztatni eddigi teljesen független politikáját.

U Nu burmai miniszterelnök június 6-án Izraelből Belgrádba repül és tíz napot tölt Jugoszláviában, mint Tito marsall vendége. Tito még burmai látogatása

idején hívta meg U Nu miniszterelnököt. Pandit Nehru, India miniszterelnöke június végén érkezik Belgrádba.

Bécs, (AFP). A szabad szakszervezetek szövetségének kongresszusán Irving Brown amerikai delegátus élesen tiltakozott a jugoszláv szakszervezetek felvétele ellen. Brown kijelentette, hogy a jugoszláv szakszervezetek nem szabadok és ugyanúgy nem lehet őket fevenni mint Franco Spanyol szakszervezetét, vagy más munkásszervezeteket, amelyek nem élvezik a demokratikus szabadság jogait.

Megkésett egyiptomi panasz a lerombolt hadállások miatt

Burns folytatja békéltetési erőfeszítéseit

Tel-Aviv, (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). — Burns tábornok folytatja erőfeszítéseit a jeruzsálemi katonai parancsnokok egyezményének az egész határvonalon mentén való kiterjesztésére, — közölték tegnap tudósítónkkal megbízható forrásból. A tábornok felszólította Izraelt és Transzjordániát, nevezik meg a katonai parancsnokokat, akik a tárgyalást folytatni fogják. Izrael közölte, hogy Arje Sálev alezredes, a vezérkar fegyverszüneti ügyeinek előadója fogja e tárgyalásokon képviselni.

Mint ismeretes, a múltban már volt ilyen megállapodás Izrael és Transzjordánia között, amelyet azonban Izrael felbontott, mert a transzjordánok nem tartották tiszteletben.

Az egyiptomiak viszont ismételt halogató politikát folytatnak a gázai sáv parancsnokainak egyezményé-

vel kapcsolatban. Szalah Gokatonai tudósítójától). — har ezredes, az egyiptomi hadügyminisztérium Palesztina-osztályának igazgatója, elutasította az újabb terminusokat, amelyeket Izrael ajánlott a tárgyalások folytatására. Burns tábornok azonban reméli, hogy a jövő héten mégis létrejön a találkozó.

Az egyiptomiak egyébként panaszt jutattak el az UNO megfigyelők főhadiszállására, az izraeli hadsereg ellenakciója miatt, amelynek során egy katonai egység szétrombolta a Kiszufimmal szemben lévő egyiptomi hadállást. Még nem volt rá precedens, hogy az egyiptomiak három napot vártak volna a panasz benyújtásával. Valószínűnek tartják, hogy az egyiptomiak el akarják kerülni a helyszíni nyomozást, nehogy az UNO hivatalosan is megállapítsa, hogy az egyiptomi katonák megfutamodtak az izraeli ellenátadás előtt.

Edennek szavazatokat hoz a négyhatalmi konferencia

Amerikai válasz a Prav dának

Washington (UP). — Az amerikai külügyminisztérium eddig semmiféle hivatalos értesítést nem kapott a Szovjetuniótól, amely szerint „nem fogadja el a négyhatalmi konferencia megtartására vonatkozó javaslatokat.” A külügyminisztérium szóvivője ezzel a nyilatkozattal reagált a Pravda vezércikkére, amely a konferencia helyére és időpontjára vonatkozó javaslatok ellen tiltakozott és

azaz vádolta a nyugati hatalmakat, hogy akadályokat gördítenek a nagyhatalmi értekezlet útjába. Washingtonban most várják a Szovjetunió hivatalos állásfoglalását, amelyet valószínűleg jegyzék formájában fognak közzélni.

Washingtoni politikai megfigyelők részben megerősítik a Pravda vádját, hogy a négyhatalmi konferenciát választási propagandára használják fel. Azt mondják, hogy Eisenhower főleg az angol választásokra való tekintettel járult hozzá

a nagyhatalmi értekezlethez, mert annak létrehozása sok szavazatot fog szerezni Edén miniszterelnöknek. A Szovjetunió nagy propagandakampányra készül ezzel a jelszóval: az európai katonai támaszpontok megszüntetése és az idegen csapatok kivonása. A washingtoni külügyminisztériumban azt a nézetet vallják, hogy ez a nem is új követelés, mindenképp Amerika ellen irányul. A különbség csak az, hogy eddig még nem folyt propagandahadjárat a követelés megvalósítása érdekében. A Szovjetunió maga részéről csupán Ausztriából és Kelet-Németországból kell kivonnia csapatait, ennek elengedhetetlenül pedig a varsói szövetségben gondoskodott. Arról azonban szó sem lehet, hogy a Szovjetunió ténylegesen csökkentse európai haderejét — mondják Washingtonban.

Véres harcok Észak-Afrikában

Folytatódik a terror-hullám

Algír (UP). — Algírban és Marokkóban teljes erővel folytatódik az újabb terror-hullám. A francia csapatok erőyes küzdelmet folytatnak a lázadók ellen, mert a francia kormány szeretné elkerülni, hogy „Északafrika második Indokínává váljék.” Az egyik francia egység sikertelen támadást intézett az algíri felkelők egyik fellegvára ellen, amelyet 60 lázadó védelmezett. A támadás

ban 20 francia katona esett el és a francia főparancsnok ság megerősítéseket küldött a helyszínre. Marokkóban 48 óra leforgása alatt 23 embert öltek meg és 47-en sebesültek meg. A francia parancsnokság közleménye szerint a terroristák egységes terv szerint támadnak az ország különböző pontjain.

Algír több városában ostromállapotot rendeltek el.

Megszavazták a bélyeg-illetékek módosításáról szóló törvényt

Csak egyszer kell az illetéket leróni

Jeruzsálem, (Az Uj Kelet tudósítójától). — A Kneszet tegnap délután a koalíció szavazataival, harmadik olvasásban elfogadta és ezzel törvényerőre emelte a bélyegilletéktörvényt módosító javaslatokat, amelyek már hosszabb ideje feleltek a Ház asztalán és amelyek mind a pénzügyi bizottság, mind pedig a ház plénuma előtti tárgyalások folyamán a koalíciók belüli is súlyos nézeteltéréseket váltottak ki. Az eredeti törvényjavaslat szövege ugyanis arra engedett következtetni, hogy a kincstár a bélyegilleték lerovását ugyanazon áru után a nagykereskedőtől és a detalistától is be akarja htajtani.

lán, amelyet legkésőbb 30 napon belül el kell juttatni a vevőhöz.

A szolgáltatásokra vonatkozó részletes előírásokat a pénzügyi bizottság későbbi időpontban fogja kidolgozni. A javaslat egyik legjelentősebb módosított paragrafusa az, amely előírja, hogy a bélyegilletéktörvény egyszeri megszegését 250 fontig terjedhető pénzbüntetéssel lehet sújtani.

Ugy a baloldal, mint a Chérut összes módosító javaslatait elvetették.

Közzétették a hisztadruti választások végeredményét

A választók 85 százaléka szavazott le

Tel-Aviv (—). A Hisztadrut vezetősége tegnap közzétette a hisztadruti kongresszusi választások, a mezőgazdasági szakszervezeti választások és a munkások szervezeteinek választási eredményeit. A Hisztadrut 509 ezer szavazatra jogosult tagjából 431 ezer, azaz a tagok 85 százaléka járult az urnák elé, ebből 410 ezer érvényes szavazatot fogadtak el.

Az országos végeredmény: Mápáj — 236,967 szavazat, 57,8 százalék. Achdut Ávodá 59,966 szavazat, — 14,6 százalék. Mápám 51.519 szavazat — 12,6 százalék. Progressziv párt 21.543 szavazat — 5,2 százalék. Kommunista párt 16,806 szavazat — 4 százalék. Klálcionisták 15.618 szavazat — 3,8 százalék. Vallásos lista 8.034 szavazat, — 2 százalék.

A mezőgazdasági településeken: kibucok és szövetkezeti falvak) Mápáj 84,009 szavazat, Mápám 24,225 szavazat, Achdut Ávodá 23,500 szavazat. Progressziv párt 7,261 szavazat. Kommunista párt 3900 szavazat. Vallásos lista 2098 szavazat.

A munkások szervezeteinek hetedik kongresszusára a pártok a következő szavazatokat kapták: Mápáj 62,25, Achdut Ávodá 13,75, Mápám 13, Háóvéd Hácion 5,25, kommunisták 4, vallásos munkások 1,75 százalék.

A mezőgazdasági munkások kongresszusi választásainak végeredményei: Mápáj 58 százalék, Mápám 16,7, Achdut Ávodá 16,2, progressziv-párt 5, kommunista

párt 2,7, vallásos lista 1,4 százalék.

Az 1949-ben megtartott választásokon a következő arányok voltak: Mápáj 57,1 százalék. Mápám (Achdut Ávodá is beleértve) 34,4 százalék. Progressziv párt 3,8 százalék. Kommunista párt 2,6 százalék. Vallásos lista 2,1 százalék.

Sztrájk Anglia kikötőiben

London (AFP). Anglia öt nagy kikötőjének 18 ezer munkása tegnap reggel sztrájkba lépett. London, Liverpool, Birkenhead, Manchester és Hull kikötőiben 74 hajón teljesen megszűntek a ki- és berakodási munkálatok, további 100 hajón pedig lassított tempóban folyik a munka.

A vasútosok szakszervezete, amelynek 400 ezer tagja van, elhatározta, hogy nem csatlakozik a mozdonyvezetők, fűtők és gépészek vasárnap kezdődő sztrájkjához. A sztrájkoló szakszervezetnek 80 ezer tagja van és a sztrájk amúgy is teljesen megbénítja a vasúti forgalmat.

Jeruzsálem és Haifa juniustól közvetlenül tárcsázhatják Tel-Avivot

Tudnivalók a közvetlen telefon-összeköttetésről

Junius elsején délután 3 órakor életbelép a közvetlen telefonösszeköttetés Haifa és Tel-Aviv, valamint Jeruzsálem és Tel-Aviv között. Ettől a naptól kezdve Haifa, és Hár Hákmarmel valamint Jeruzsálem telefonelőfizetői közvetlenül feltárcsázhatnak bármely számot Tel-Avivban, Rámát-Gánban, a Kirjában, Bát Jámban, Cáhálában és Cholonban. A közvetlen tárcsázás nem terjed ki a haifai-öböl, Gáv-Jám és Kfár Átá előfizetőire.

Mig Haifa és Tel Aviv között a közvetlen tárcsázás a nap 24 óráján lehetséges, Jeruzsálemből csak délután 3-tól másnap reggel 7-ig lehet közvetlenül felhívni a számokat, míg a többi órákban a rendes uton, az interurbánhoz (19 szám) kell fordulni. Pénteken és ünnepnapokon a közvetlen tárcsázás délután 3-tól az ünnep után reggel 7 óráig lehetséges.

Jeruzsálemben és Haifán a kért telavivi szám előtt a „03” számokat kell tárcsázni, a Kirjában lévő szám előtt a 0368, báltjámi szám esetén a 0395, jazuri számnál 0394, Cáhálában 0396, choloni előfizető esetén pedig a 0397 számot kell a kért szám előtt tárcsázni. Ha a kért szám szabad, a hívó olyan hangot fog hallani, ami azt jelenti, hogy a felhívott telefonja felvette a hívást. Ha nincs szabad városközi vonal, a telefon

már a 03 letárcsázása után foglaltat jelez, és akkor nem kel folytatni a tárcsázást. A telefonkezelő jelentkezni fog és az eddig szokásos módon rendeli meg a telefonbeszélgetést. A vonalak túlterheltsége esetén a közvetlen városközi beszélgetéseket 9 percre minimálják és a telefon 5 másodperccel a 9 perc letelte előtt figyelmeztetni fogja a beszélgetőket.

A közvetlen városközi beszélgetésért az előfizető automatárája a telefonközpontban minden 15 másodpercért 1 helyi beszélgetés árával terheli meg az előfizetőt, míg éjszaka 30 másodpercért számítja fel egy helyi beszélgetés árát. A nappali idő reggel 8-tól este 6-ig tart.

Ha beszélgetés közben a kapcsolat megszakad, vissza kell tenni a kagylót, hogy megszünjék az automata működése. Az előfizető aztán újra tárcsázhatja a kért számot.

Nem akar semlegességet

Erich Ollenhauer, a német szociáldemokrata párt vezetője kijelentette, hogy ellenzi Németország semlegesítését, mert az állandó bizonytalanságot okozna Európában.

Öszinte részvétellel osztozunk Genizi (Günsberger) Jákob családjának gyászában felesége, szüil. Friedmann I R É N elhunya felett. BARATAI ÉS TISZTELŐI

Atom-konferencia Párizsban

Páris (UP). Dag Hamarskjöld UNO-főtitkár vasárnap Párisba érkezett és tegnap megnyitotta az UNO atomügyi tanácsadó bizottságának ülését. Ennek a bizottságnak a feladata a nemzetközi konferencia előkészítése, amely Eisenhower elnöki javaslatára az atomenergia békés felhasználásáról fog tárgyalni. A konferenciát augusztus 8. és 20-ika között Genfben tartják meg és annak 51 résztvevője között Izrael is szerepel. Az amerikai delegáció élén M. Rabin, a zsidóságszázásu amerikai atomtudós áll. A párisi értekezleten a genfi konferencia napirendjét és tárgyalási módszereit állapítják meg.

SZOBOTITS MIHÁLY (Budapest) NESER HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK. NESER (Haifa), 1955 MAJUS HO. SURJAN VICA (Mifrac)

Kállay Miklós emlékiratai

V.

Miért nem sikerült a „kiugrás“?

1943 végén különös és feltűnően merészhangú cikket látott napvilágot a „Magyarország“-ban, amelyről köztudomású volt, hogy — félhivatalosan — a magyar kormány álláspontját mutatja kifejezésre. Szvatkó Pál, a lap főszerkesztője, azt fejtette, hogy nem minden ország tehet eleget a szövetségesek kapitulációs felhívásának. Magyarország például adott földrajzi helyzetében és a háború akkori állása mellett, „legfeljebb a fölötté időnként elhúzó repülőgépeknek tehető le a fegyvert”. A cikk hatalmas feltűnést keltett. A magyar kormány először demonstrálta a magyar közvélemény előtt is, hogy szeretné kiszakítani magát a német „szövetség” halálos öleléséből és keresi az utat a nyugati szövetségesekhez.

Don Quijotte-i vállalkozás

Kállay Miklós hosszasan analízálja emlékirataiban vállalkozása kudarcának okait. Az általa ismertebb részletekből, dokumentáris anyagból világosan alakul ki a többé-kevésbé Don Quijotte-i küzdelem képe, amelyet Kállay Miklós folytatott. Reálpolitikának nem igen volt nevezhető ez a küzdelem. Sikere ellen szótak tulajdonképpen földrajzi és katonai megfontolások. A német szövetség a lejtőn lefele haladva is elég erővel tartotta magát, hogy kordában tartsa ezt a kis szöveget, amelyben nem bizonyult és amelyet kezdettől fogva nem szeretett. Másrészt a város hadsereg ellenállhatatlan lendülettel közeledett Magyarország határához, illuzórikussá tette Kállay és híveinek másik álmát, hogy az országot megóvják a kommunizmustól és kivonják a Szovjetunió megszállási övezetéből. Kállay Miklós az angolszászoknál próbált menedéket keresni nemcsak Magyarország saját szövetségével, Németországgal szemben, de Anglia és Amerika szövetségével, a Szovjetunióval szemben is. Egy ilyen feladat keresztülvitele még akkor is meghaladta volna egy kis ország diplomáciai lehetőségeit, ha történetesen katonai tényezők nem esküdtek volna össze ellene.

Kállay Miklós emlékirataiból kiderül azonban, hogy vállalkozása csődjének volt egy másik, nem kevésbé lényeges oka is: sem Anglia, sem Amerika nem lelkesedett Kállay Miklós tervéért és lényegében sorsára hagyták Magyarországot. 1943-ban a tehéráni konferencián Churchill kisebbbbségben maradt Stalin és Roosevelttel szemben, amikor azt javasolta, hogy az angol-amerikai erők Jugoszláviában szálljanak partra és a Tito által megszállva tartott területekről kiindulva délkeletről göngyölítsék fel a németek európai pozícióit. Stalin érthető okokból ellenkezett a tervet. Az orosz diktátor gyorsan megértette, hogy a Churchill terv célja a Szovjetunió közép- és délkelet-európai dominációjának megakadályozása. Roosevelt pedig Stalin kgyeit kereste, keveset értett az európai politikai egység szövevényes problémáiból (utódjai Németország után való elfegyverzésével igyekeznek most ezt a hibát korrigálni) és egy kicsit gyanuperrel is élt az angol javaslataival „imperialiszmusával” az mben. Churchill egy évvel később egy második kísérletet tett és javasolta, hogy a normandiai partraszállás után a második partraszállást ne Délfranciaországban, hanem Jugoszláviában vigyék keresztül, „igyekezve Bécsot az orosz csapatok előtt elérni”. Ezt a javaslatot Roosevelt főleg Eisen-

A németek ellenségei megelégedéssel és reményteljesen fogadták ezt az üzenetet. A németek hívei annál erőteljesebben sürgették Berlinben az erőszakos beavatkozást, Magyarország megszállását, még mielőtt a Kállay kormány „fait accompli”-t teremthetne. A német megszálló seregek két és félhónappal a cikk megjelenése után is elfoglalták Magyarországot, megpecsételve ezzel a magyar zsidóság sorsát és pontot tűzött Kállay Miklós és híveinek kétségbeesésére. A cikk megjelenése után, hogy Magyarországot kiugrassa a háborúból, megóvja annak pusztításaitól s megpróbálja az ország társadalmi rendjét és strukturáját átmenteni a jövőbe.

hower merőben katonai argumentumai alapján ugyancsak elvetette. Felesleges megjegyezni talán, hogy Churchill bármely javaslatának elfogadása mennyire messzemenő érintette volna a magyarországi zsidóság sorsát. A kép azonban nem volna teljes, ha nem tennénk hozzá, hogy 1943 őszén Churchill Moszkvában Románia, Bulgária mellett Magyarországot is átengedte, Sztálinnal való tanácskozások keretében, az orosz befolyás zónájának. A két nyugati nagyhatalom végig eléggé messzemenő lojalitást tanúsított szövetséges kapcsolataiban a Szovjetunióval szemben. Hogy politikai tisztességből tették-e, vagy pedig attól való félelmükben, hogy Stalin másodsorú is megégyezik Hitlerrel, — az Magyarország sorsa szempontjából érdektelen kérdés. Horthy és Kállay kiugrási politikájának kiinduló pontja az a feltevés volt, hogy „a nyugati hatalmak nem fogják beengedni a bolsevizmust Európába”. Ez a remény alaptalannak bizonyult és Kállay, aki a hidegháború kellős közepén írta meg emlékiratait, nem minden ok nélkül veti szemére Angliának és Amerikának, hogy „nem látták, vagy nem értették meg a háború Magyarországot nyugati orientációjának a jövőbe néző „történelmi jelentőségét”. A külpolitikájáról írott fejezetben Kállay ismételtén visszatér erre a kérdésre és mossa kezét. Ugyancsak bizonyítani igyekszik, hogy 1942 március 10-én, amidőn átvette a hatalmat, nem katonai megfontolásokból lépett a németellenes orientáció útjára. A könyvhöz mellékelt két vázlatra támaszkodva, bizonyítja, hogy abban az időben az egész európai kontinens, az ibériai félszigettől a Kaukázusig német hatalmi befolyás alatt állott. Svájcot, Svédországot, Spanyolországot és Portugáliát kivéve, amely utóbbiak csak a németeknek tett nehéz engedmények árán tudták nem hadviselő pozíciójukat megőrizni. A német és olasz csapatok győzedelmesen haladtak előre Észak-Afrikában és a Távokélet nyugati erődei egymásután estek a japánok kezébe.

A magyar diplomáciai kar

Több, mint egy évig tartotta kezében Kállay a külügyi tárcát is, majd később átadta helyettesének Ghy-czy követnek, főleg azért, hogy „ne kelljen közvetlenül érintkeznie a német követvel és ideje legyen az általa tett közlésekre előkészíteni a választ”. A magyar diplomáciai kar általában megbízható emberekből rekrutálódott, — mondja Kállay. Két kivétel volt:

Sztójai Döme berlini és Vörne János, ankarai követ. Sztójai szívvel-lélekkel a németek mellett volt, Vörne pedig igen szoros kapcsolatokat tartott fenn a hírhedt Franz von Papennel. Néhány más követ is szimpatizált a németekkel, de „megbízhatóságuk kérdése soha nem merült fel”. Sztójait kivéve az összes követek értesítést kaptak Kállaytól arról, hogy független külpolitikát kíván követni. Teljes nyíltsággal fordult Kállay Apor Gáborhoz, Magyarország vatikáni követehez, Bessenyei György-höz, aki a Vichi-kormány mellett működött és Wodianer Andorhoz, Magyarország lissaboni követéhez. Sztójait és Vörnét azonban nem váltotta le, mert — mint mondta — éppen a németekhez való szoros kapcsolataik révén értékes információkkal tudtak szolgálni. Kállay második lépése az volt, hogy igyekezett a Nyugattal kapcsolatot létesíteni. „Első kontaktusunkat az angolokkal a lengyel révén teremtettük meg. Elismertük Fietowicót, mint a legyeli kormány londoni képviselőjét, míg a magyar kormányt a legyeli száműzéstől kormány mellett, Vodianer lissaboni követ képviselte. A Londonban székelő lengyel száműzéstől kormány és a Budapestben székelő legyeli diplomácia között a magyar diplomáciai szolgálat kurirjai közvetítették a postát. Az angolokkal az első kapcsolatot Ulain-Reviczky, a magyar kormány sajtófőnöke létesítette, aki 1942 nyarán engedélyt kapott arra, hogy szabadságát apósnál, a Konstantinápolyban lakó nyugalmazott angol főkonzulinál töltse el. Ulain-Reviczky közvetítésével megegyeztek abban, hogy Magyarország megfelelő felhatalmazással ellátott megbízott küld ki a nyugati hatalmakkal való tárgyalásra. A választás Frey Andrásra, a Magyar Nemzet akkori külpolitikai szerkesztőjére esett. Frey 1943 januárjában Isztambulba érkezve a magyar külügyminiszter-

A kapitulációs egyezmény

Frey András után Veress Lászlót, a külügyminisztérium sajtó-osztályának egyik fiatal titkárait küldte ki Kállay Törökországba. Veress Újvári Dezsővel, Magyarország isztambuli főkonzuljával együtt felkereste 1943 augusztus 17-én Sterdale Benett angol minisztert, megismételve Magyarország kapitulációs ajánlatát és kérve, hogy azt elvben fogadják el és közöljék az előzetes feltételeket. Az angol kormány továbbította az ajánlatot a quebeci konferenciához. Roosevelt és Churchill tudomásul vették, tájékoztatták Moszkvát és szeptember 9-én Sir Hugh Knockhull-Hugesson, angol nagykövet a Márvány tengeren horgonyzó angol hajón fogadta Veress, közölve vele a szövetségesek előzetes feltételeit:

1. A magyar kormány megerősíti kapitulációs nyilatkozatát és igazolja a szövetséges feltételek elfogadását.
2. Magyarország kapitulációját titokban tartják, és egyidejűleg fogják később nyilvánosságra hozni, a megfelelően tartott időpontban, de semmiesetre sem mielőtt a szövetséges erők elérték volna a magyar határt.
3. Magyarország fokozatosan csökkenteni katonai együttműködését Németországgal, visszavonja csapatait Oroszországból, segítséget nyújt a szövetséges légierőknek, amely Magyarország fölött átrepülve német bázisokat támad.

rium és a magyar vezérkar nevében a következő nyilatkozatot továbbította az angoloknak.

1. Magyarország nem szándékszik ellenállni angol, amerikai, vagy lengyel csapatoknak, amennyiben ezek elérik a magyar határt. Magyarország semmit sem kér ezért cserébe.

2. Magyarország hajlandó pozitív akcióba lépni a németek ellen, ha előzetesen kidolgozható volna gyakorlati terv a szőbenforgó hadseregek együttműködésére.

3. Ezen ajánlat célja nem a jelenlegi magyar rendszer megmentése, hanem kizárólag a magyar nép érdekében szolgálata.

Az angolok néhány hét múlva között válasza képezte Kállay első csalódását. Két magasrangú magyar katonatiszt kiküldését kérték, hogy „megvitassák a javaslat részleteit”. Mászóval az angolok hajlandók voltak katonai együttműködésre, de semmi készséget nem mutattak a politikai tárgyalásokra, sőt a Times rövid idő múlva vezércikkben figyelmeztetett bizonyos államokat közöttük Magyarországot, ne ringassák magukat illúziókban szírián, hogy megmenekülhetik bőrüket a sülyedő hajóról való megkésztet menekülés útján. A második zavaró momentum Kállay számára az volt, hogy összekötő tisztként az angolok egy Pálóczy Horváth György nevű újságíró neveztek meg. Kállay szerint Pálóczy Gombos kéme volt valamikor, később szélsőbaloldali lett, Tito bizalmi embere volt és az angolok csak 1944 decemberében jöttek rá, hogy Pálóczy rendszeresen tájékoztatta az oroszokat. Am minden tiltakozás hiabavalónak bizonyult. Az angolok azt választották Frey-nak, hogy nem politikáit akarnak, hanem maximális zűrzavart előidézni az ellenséges front mögött és egy ilyen feladatra érhetően nem szívesen vállalkoznak gentlemanek.”

4. Magyarország fokozatosan csökkenteni gazdasági együttműködését Németországgal, s nem vesz részt Németország hadianyag termelésében.

5. Magyarország kötelezi magát arra, hogy ellenáll minden olyan német kísérletnek, hogy megszállják területét. Eelőből a magyar főparancsnokság átszervezendő.

6. Egy adott pillanatban Magyarország minden erőforrását teljes közlekedési rendszerét és légibázisait a Szövetségesek rendelkezésére bocsátja, a Németország elleni háború folytatására.

7. Szövetséges repülő-küldöttséget bocsátanak le ejtőernyőn Magyarországra, hogy megtegyék a szükséges előkészületeket Magyarország kapitulációjával kapcsolatban.

8. Rendszeres rádiókapcsolat létesítendő a Szövetségesek és a magyar szervek között. A Szövetségeseket állandóan tájékoztatni kell a német és a magyar helyzetről.

Veress László néhány nappal később megérkezett Magyarországra a titkosrádióleadó állomással, amely a német megszállásig állandóan működésben volt. Ez volt egyébként Magyarország és a Szövetségesek közötti kapitulációs megegyezés egyetlen gyakorlati pontja, amelyet maradéktalanul végrehajtottak, eltekintve attól, hogy a megállapodást titokban tartották (de nem úgy, hogy a németek ne száma-

DAAT

szépirodalmi és tudományos könyvtár.
TEL-AVIV, ROTSCCHILD BLV. 86. SZ.
Regények, utelirások, politikai riportok, műszaki- és orvosi művek.
Angol-magyar-héber szótárak fölértek. — Vidéken fiókpostafiók-
tárakat létesítünk. — Magyar könyveket magas áron veszünk.
Legyen ön is tagja még ma a „DAAT”-nak!

Könyvelőt keresünk

AKINEK GYAKORLATA VAN
MEZŐGAZDASÁGI TELEPÜLÉS KÖNYVELÉSÉBEN.
NAGYON JO FELTÉTELEK.

Jelentkezés:

Mosáv Kfár - Achim

DOAR NA CHOF ASDOD.

tolták volna meg), a hogy Magyarország Lissabonban ratifikálta az egyezséget. Jóval később sor került a „légi küldöttség” megérkezésére is, mélyseges csaló-dást okozva Kállaynak, aki az angolszászok politikai emmisszárúrait várta és ehelyett titkos ágensek jöttek, akiknek feladata az összeküvés, szabótálás és zavarok előidézése volt, — s akik szükségszerűen azon szélsőbaloldali elemekkel dolgoztak együtt, amelyek befolyásától Kállay és rendszere annyira félt. „Az angolok nem tudták felfogni — írja Kállay — hogy a hivatalos Magyarországgal és nem valamely földalatti mozgalommal állnak szemben.”

A titkos rádió állomás révén hűségesei tájékoztatták az angolokat minden hozzájuk intézett kérdésben. Az üzenetek szövegét a magyar külügyminisztériumban készítették el. „Mi a maunk részéről kevés politikai kérdést tettünk fel, de mindannyiszor leintettek” — írja Kállay. „Egy alkalommal például bizonyított anyagot továbbítottunk annak igazolására, hogy Tito kizárólag Moszkva javára dolgozik. Azt választották nekünk, tartózkodjunk az ilyen Göbbels-féle propagandától, aminek nyilvánvaló célja az, hogy éket verjen

a Szövetségesek közé”. Miután a magyar üzeneteket Pálóczy Horváth György vette át Isztambulban, Kállay nem tartja kizártnak, hogy hamis jelentéseket tett a Szövetségeseknek. Kiderült például — mondja Kállay — hogy Pálóczy Bethlen Istvánt, Baranyait és Rassay Károlyt németbarát politikusként szerepeltette „bizalmas” információiban. Kállay konkludál: „Az angol-magyar egyeztetés kudarcának egyik oka az volt, hogy rosszul választották meg az embert, aki a másik oldalon üzeneteinket felvette.”

Magyarország megszállása után a németek lázas kutatásba kezdtek a titkos adóállomás után, melynek létezéséről besugár folytán tudomást szereztek. Meg is találták s a magyar külügyminisztérium igyekezett magyarázni, hogy az adóállomás Magyarország külföldi követeivel való kapcsolat fenntartását szolgálta. Kállay szerint a németek elfogadták ezt a magyarázatot. Az igazság azonban ennek éppen az ellenkezője. A németek nem egy, hanem több ilyen állomás működését gyanították és egyebek között ott a megboldogult Komoly Otto lakását is kutatták, adóállomást keresve.

Kapcsolat az amerikaiakkal

Az amerikaiak felé is próbálkozott a Kállay kormány kapcsolatokat teremteni, a kikről Kállay azt írja, hogy „több meggyőződéssel és kevesebb előítélettel” fogadták a magyar közeledést. 1942 nyarán Bethlen István javaslatára kiküldték Svájcha Barcza Gézá, Magyarország volt vatikáni követét, hogy ott nem a hivatalos Magyarországot, hanem annak vezető köreit képviselve felvilágosítsa az angol-szászokat a Kállay kormány külpolitikájának valódi szándékai és motívumai felől. Másrészt Barcza feladata volt, hogy meggyőzze az angolszászokat annak veszélyességét illetően, hogy visszahozzák Magyarországra Károlyi Mihályt és a vele együtt működő baloldali elemeket.

Bessenyei György váltotta le Bernben, Kállay utasítására, Wettstein Jánost, aki ugyan Kállay szerint kitünő diplomata volt, de a németekkel szimpatizált és így a Nyugattal való kombinációban használhatatlan volt. Másrészt az Egyesült Államok berni követségén működött Royal Taylor, aki az első világháború után népszövetségi kormánybiztosként működött éveken át Magyarországon, megtanulta a magyar nyelvet és különböző magyar vezetőkkel barátkozott össze, így Baranyai Lipóttal, a Magyar Nemzeti Bank elnökével. A svájci tárgyalások sem vezettek komoly eredményre. Taylor és az akkor ugyancsak Svájchban működő Allen Dulles (aki ma is vezető szerepet tölt be az amerikai titkos szolgálatban) azt tanácsolták például, Mussolini bukása után, hogy Magyarország is ugorjék ki. Már pedig — mondja Kállay — az angol és amerikai csapatok abban az időben 5-600 mérföldnyi távol-

ságra álltak Magyarországtól és így ez a feladat keresztülvihetetlen volt, „hacsak nem akartunk volna öngyilkosságot elkövetni”. A tárgyalások eredményeként egy amerikai katonai misszionár kellett volna légi uton Magyarországra érkeznie. Ez a küldöttség, élen egy ezredessel, néhány nappal a német megszállás előtt érkezett meg Magyarországra.

Ugyancsak a Nyugat felé való kapcsolatokat volt hivatva szolgálni Vodianer Andor, Magyarország lissaboni követe. Az ő közvetítésével értesült Kállay arról, hogy Habsburg Ottónak sikerült több beszélgetés nyomán felkelteni Roosevelttel érdeklődését Magyarországról. „Ottó nagyherceg és Eckhardt Tibor jelentései nagy reményeket keltettek bennünk” — írja Kállay. Ottó elküldte fiatalabb öccsét Károlyt Lajost Lissabonba, Vodianerrel való tárgyalás céljából és röviddel azután megérkezett Lissabonba Deák Ferenc ezredes, magyarszármazású amerikai állampolgár, azzal a küldetéssel, hogy érintkezett tartson fenn a magyar kormányval. Deák Ferencnek azonban hamarosan rá kellett jönnie arra — írja Kállay — hogy milyen mélyseges ür tatóng szándékaink és a valóság között. Még így is volt remény az előretútra — írja Kállay — de Magyarország serecsenellenességére megegyezés jött létre Benes és a Szovjetunió között, elejtették a lengyel emigrációs kormányt, Titot helyezték előtérbe és Teheránban eltekintettek a délkelet-európai partraszállástól. Végül 1944 márc. 19-én a német megszállás „brutálisan végetvetett mindennek”.

(15)

Volt Joel életében egy nyugtalan korszak, amikor a viharos üzletmenet és a nem kevésbé viharos és bizonytalan gettóélet közepette felébredtek elfojtott férfiúsnál. Harmincöt éves volt és minderre eddig nem ért rá, nem akart vagy nem is mert gondolni. Több gondot fordított a külsejére, jobb ruhákat kezdett viselni, nyírta a szakállát és a tükör előtt öltözködött, amit azelőtt sohasem tett, mert nem zsidó férfiúhoz való hasznatlan és megvetendő hiúságnak tekintette. Sokat volt el hazulról, ahogy mondta, üzletileg, bár üzlete nem kívánta, ellenkezőleg, az általános pangás és lehangoltság közepette fokozott éberséget és állandó jelenlétét követelte. Néha csak szombatra tért haza, de az ünnepi hangulatot elrontotta hallgatagságával, mogorvaságával és furcsaságokkal, amiket környezete meg sem értett. A Kiddust, amelyet máskor fennhangon recitált, csak elmotyogta, a boros üveghez, amelyet ő maga szokott kezelni, hozzá se nyúlt, hagyta, hogy Dvóra töltse a poharakba, az üvébe is. És az asztali ének alatt csak ült szótlanul a szemé távolban járt. Ha néha hétköznap érkezett haza gettóbéli lakására (akkor még a keskeny Könyök-utcában laktak), rendszerint éjjel érkezett. Nem egyszer rá-rámordult Dvóra, hogy miért olvas még ilyen későn, kár a gyertyáért. És ha Dvóra azt mondta, hogy nem olvasott (aminthogy ebben az időben nem is olvasott, csak gondolkodott és töprengött), csak azért csinált vilárosságot, hogy az ágyához találjon, morgósan felelte: „Tudom én az utamat.” És elfújta a gyertyát, hogy az asszony ne nézzen az arcába. Dvóra hagyta őt aludni és kora reggel maga ment az üzletbe, hogy a férje jelenlétét pótolja.

Erről az időről Dvóra sosem beszél és Joel is mélyen hallgat. De maradt itt emlékeztető. Egy nap, amikor az asszony a boltban az üzlet eseményeiről számol be, Joel a szemébe néz és elálmélkodva veszi észre, milyen szép ez a szem. Joel már válaszában lehetett, hogy gatlámenesen a felesége arcába nézett, de lehetett egyéb oka is, ahogy maga Joel hiszi, az egyszerű tény, hogy Dvóra egy időre letette vasok szemüvegét. De mindegy, mi volt az ok, Joel nem látott egyebet a csunya Dvóra arcából, mint a két okos, bánatosan jóságos szemet, amelynek meggyógyított szemféhére ezüstös fényvel világított. Este korábban meg haza, de szobája sötét, Dvóra már lefeküdt. Maga gyújt gyertyát és felesége ágya elé ül.

Dvóra cska, — költögeti halkán.
— Az asszony felemelkedik az ágyban s a szemébe könny szökik. Ezt a szót már nagyon rég nem hallotta. A hangja megkövéredik.
— Akarsz valamit, Joel?
— Nem tudom, vajon fontos-e, — szól Joel elfogultan. Restell, hogy elérkezniült. De ahogy nézi a felesége könnyes szemét, a hangja közvetlenül válik.
— A boltban ma néztelek, Dvóra, amikor nem volt rajtad szemüveg. Sose láttam azelőtt...
— Mit, Joel?
— Hogy olyan szép a szemed.
— Az nagyon fontos, Joel. Kell, hogy a feleségeden is találj valamit, ami szép.

S mert Joel erre nem felel, az asszony még est mondja:
— Emlékszem az anyámra. Az ő szemé is megazépuított ilyenkor.
— Ilyenkor? ... Az anyád szemé? — kérdeni az ember kicsit hőkentén.
— Igen, amikor gyereket várt.
— Te gyereket vársz, Dvóra.
— Az asszony csak a pillát rebenté.
— Már a hatodik hónapban vagyok. Te persze nem vettél észre. Nem is nagyon érdekelt.
S mert látja, hogy a férje hallgat, siet a magyarázattal:
— Nem vettél észre, mert ez már a negyedik.
Hogy Joel valóban válaszában volt-e már, amikor megkérte a felesége szemét? Joel erről sose beszél. De tény, hogy ezen az éjszakán tért vissza hosszú megfeszített távollét után Dvórához. És ezzel önmagához is visszatért. A nyakkendőjével nem bibelődött, a szakállát nem nyírta, a tükörbe is alig nézett, kezdett megint az üzlettel törődni, a családjával és a gettóbéli családdal: a közügyekkel. Dvóra boldog volt, hogy a férje visszatért hozzá. Joel kiegyensúlyozottabbnak látszott. És amikor egy havas téli napon Dvóra megszülte kislányát, az apa az Orczy-templomban a Batséba, az Eskü-Leánya nevet adotta neki. Ez a bibliai név a gettóban nem volt használatos és Dvóra egyszerűen csak Bettynek nevezte gyermekét.

Ügylátszott, hogy Joel tévelygéses korszaka csaknem nyom nélkül elmúlt. Dvóra mézzel gyógyított sebet kezdtek hegedni és Joel az a kintintés érte, hogy szakállának és üzleti forgalmának a növekedésével első helyen került a pesti zsidókörzés választmányába. A gettó, amely egyként árgusszemmel figyeli embereit és minden kis botlásra felszisszen, mitemsem tudott Goldberg Joel családi titkairól. Nyilván később sem tudott ki semmi, bár történt itt valami, ami suttogásra adhatott volna alkalmat. Joel est azzal igyekezett ellensúlyozni, hogy még fogynak a legfontosabbak, még engesztelhetlenebb nézetekben és alapelveiben. Ő állt a megemlékező hithűek jobbcsarnán, ami idővel megrögződött benne és vérévé vált.

Hogy mi történt?
Egy éjjel Dvóra különös neszre ébred. Valaki járkál az udvari ablak alatt. Nem volna benne semmi különös, mások is laknak a házban, valamelyik szomszéd most érkezhetett haza a Misnagylethől vagy a Klauzból. De ez nem nehezé férfitárs volt, így csak tolvaj surran be a házba. Ezek a szórakozott támdudisták már megint nyitva felejtették a kaput. Már nem hallja a lépteiket, elszunnyad. Aztán újra felriad és suttogva mondja:
— Sir a gyerek.
— Nem sir, — feleli az átellenes ágyból Joel, aki szótlan hallgatott valamit.
Dvóra a bölcsőhöz nyúl, amely ott áll az ágyánál, megérinti a négytetes Betty arccskáját. Erzi a gyerek

meleg léleketét, figyel, megnyugszik. Megfordul, elalszik. De a gyereksírás, most már mintha távolról érkezne és elhalóbb volna, ismét feljesszi.

— Nem sir senki, — dunnyogja Joel kicsit álomittasan és bosszúsán.

Dvóra visszajeli fejét a vánkora, de nem alszik el. Meredten figyel. Már megint hallja a gyenge, kétségbeesett hangocskát. De nem Bettyke sir. És nem a nagyobacska Lájbis, aki itt alszik a szomszéd szobában. A sírás ellenkező irányból, a tornác felől érkezik.

Utógeti az acéllal a kovát, a kénygyertyáról meggyújtja a mécset, papucsba bujik, magára kanyarít egy nagykendőt, kiset a tornácra. Lát ott valahol a legalsó téglalépcsőn valami fehér göngyölegfélé: onnan érkezik az elhaló nyöszörgés. Odasiet, felkapja, beviszi. És a szívével a torkában halkán, szinte hang nélkül súgja:
— Ez sírt.

Joel kiugrik az ágyból és nézi előrehajolva, meredten, szinte kidüldöz szemmel, amint az asszony kicsomagolja és száraz, meleg pelenkába rakja át a csecsemő gözölgő, hidegtől megmeberedett testét. Már csak elferdült szájjal tátog, alig van hangja. Őt-hat napos lehet, élénk-vörös haja van, fiú. Ha Dvóra most nem a gyerekkel foglalkozna, láthatná, hogy Joel arca szokatlanul sápadt. De Dvórának most az anyai indulatok dolgoznak, dörzsölgeti a kislíú kék arcát, lila kezecskéjét, veregeti a hátát és a popóját, hogy életreélessze. Szoritja magához, a kendő alá rejti. Majd az ágyba bujik vele. Fúj rá, a szájába lehel, csipked, simogatja. S amikor életjelet ad végre, nevetgél, csécsöríti a száját, gügyög a kis nyivakolónak. Már a nevét is tudja.

— Adok, adok neked, kis Jisrael, csak előbb megmelengetlek.

Aztán odaadja a mellét. A gyerek kap utána.

— Szopik már, szopik hálstennek. Remélem, nem fázott meg nagyon. Künn dermesztő hideg van. Itt nálam jobb lesz neki. Gondoljam, hogy ikreket szültem. Nem igaz, Joel?

— De igen, — feleli Joel. A hangja mély és tompa, mint a kúbaesett kavics.

Dvóra ráemeli arcát, amely a mécset fényében szelíden világít. Csendesen, inkább puhatolózva, mint kijelentően mondja:

Ezt felneveljük, Joel.

Joel nem mond semmit. Bujik vissza az ágyba.

A kisgyerek már megmelegedett. Már szendereg Dvóra mama oldalán. Dvóra figyel a léleketét, amely csendesül. Aztán lassanként elalszik maga is. Joel leli a hideg. Gondolkodik, gondolkodik, elszántan, következetesen gondolkodik. Reggelre végig gondolt mindent. A történetek előzményeit és a várható következményeket. Felkel, megnézi a kislányát, egy pillantást vet a vöröshajú fiúcskára: Dvóra előkészíti őket a fürdetésre és a közös szoptatásra. Rábólint a feleségére s mintegy fogadalomszerűen és mihez tartás végett közli velem elhatározását.
— Felneveljük.

II. JISMAEL A PUSZTASÁGBAN

Goldberg Joel szigorú elvűsége a gettó meglehetősen respektálja. A zsidó bűnök, kötelességek, rituálék és szokások tekintetében csak kevés ember oly kérlelhetetlen, mint ő. A gyereket félti tőle és tisztelik, mert semmit se néz el nekik. Ő maga csak egy embert fél és tisztel: a törékeny Dvórát. Nagy elrugaskodása óta ragaszkodik is hozzá. Ahogy az évek mulnak, új-meg-új szépségeket fedez fel a csunya kis asszonyon: egy szombaton például, amikor Dvóra körhírtelte a levelet, észrevette, hogy keskeny, halvány keze milyen finom. És amilyen kicsi, oly odaközt. Már az arcát se látja csunyanak, amióta kicsit meghízott és gyerekkori himlőhelyei csaknem eltűntek. Vörhenyös parókájával a fején, amelynek vastag copfjai koszorúba fonódnak, valóságos nagyszónynak hat. Leánykorában Dvórának annyi haja se volt, hogy varkocsra valóra jusson.

Dvóra elnézi neki, ha a gyermekeit fegyelmeli. De ha indulatában Jisrael fenyíti, szemrehányóan rászól és nem egyszer a gyerek jelenlétében.

— Ne bántsd azt a fiút, Joel. Nem a te gyermeked.

Joel ilyenkor különös nézésű méri végig Dvórát, mint-ha élesen felelni akarna. De beharapja a szót és zordonan elvonul. A kis Jisrael ezért nagyon ragaszkodik Dvórához. Őt állandóan mamázza. Joel idővel csak bácsinak nevezi.

Első pesti éveiben Joel volt megbízva a szombati zsinór ellenőrzésével. Ha a zsinór, amely a gettót és a környező útvárosi részt a bekerített város jelképeként körülvette, az utcakölykök csinyje vagy valamilyen véletlen baleset következtében megszakadt, még a szombat beállta előtt gondoskodni kellett a folytonossági hiány pótlásáról, mert ha ez nem történt, a szombat élvezhetlenebbé vált. Nem lehetett hazahozni a sötélet a péktől, kinek kemencéjében péntek délután óta főtt, nem lehetett a szomszéd házból némi evőszéköt kölcsönözni, ha vendég vagy egy váratlan ojrech jött ebédhez, nem szabadott átvinni a kalácsot vagy egy szelet süteményt, még a zsebkendő hordása is tilos volt az utcán. Joel minden péntek délután végigjárta kerületét és ahol hézag volt, a helyszínen gondoskodott a megszüntetéséről. Az ő zsinórelőnöki hivatala idején sose volt rá eset, hogy a hithűek panaszkodjanak vagy a kevésbé hithűek ily jelképes értelemben is megszegjék a szombatot.

Vannak itt Pesten zsidók, és pedig nem is elenyésző számban, akik a szombatot erőszakosabb módon is megszegik. Nyitva tartják a bódét, a szatócsboltot vagy a dohányüzletet és oly helyeken is vásárolnak, ahol, semmi kétség, a zsidó árusokat kizáró céllal, szombatonként van hetivásár. A vének visszasírják az időt, amikor a gettónak még önbíráskodási joga volt és a vétkezőt nyilvánosan megbotozták vagy a zsinagóga udvarán kalodába zárták. Goldberg Joel nem menne ily messzire, hiszen a pesti zsidók még azt sem érték el, hogy egyszerű zsinagóga jogukat, vagyis községbe való egyesülésüket elismerjék. Ő a zsidó törvények áthágóit társadalmi megtorlásokkal próbálja visszatéríteni. Ezt tette Arje Teigler edényessel is aki utcai pincehelyiségeit a Király-utcában az év négy forgalmasabb időszakában, az országos vásárok idején,

szombaton is nyitva tartotta. Joel megfenyegette Teigler a hithű családok bojkottjával. Ha a hithűek kerülnek a boltját, Teigler hétköznap is bezárhat. Ezek az ő legjobb vevői, hiszen külön tejes és külön húsos fazekakban főznek és egy harmadik stélásit tartanak a páros edényeik és tányéraik számára. És pénzábra mindahárom edényfajtát külön be kell szerezniük vagy ami hányzik, pótolniuk, mert minden egész éven át kovászos eledel volt, abban most nem ehetnek kovászaltant. Teigler végre beadta a derekát. Nagyvásárok idején csak a pinceajtó félszárnyát tartotta nyitva és az árulást keresztény segédre bízta. Ő maga pedig eiment a zsinagóga, csak látta Joel, hogy ő ma feléje se néz a boltban.

Goldberg Joel szigora abban az időben kezdett kissé meglazulni, amikor még zsinórelőnök volt. A szombati zsinór ellenőrzését, még ellátta, de ezt is márcsak szokás-szerűen. A saját zsinórja azonban, amely a másokkal való szigorra belülről feljogosította, erősen szakadozott. Dvóra csunyaasága toltta a bűn felé, de a csunya Dvóra szép szemé hozta vissza. Volt egy pillanat, amikor el volt szánya mindenre, arra is, hogy a gettó megtudja eltévelyedését és a vének a negyven botlításért vagy a kalodáért kiáltanak. Semmi ilyesmi nem történt és ezt is Dvórának köszönhetette. Dvóra úton-útfélen terjesztette a történetet, hogy a kislíú este az Orczy-ház kapujában taláta. Dvórának ezt el is hitték. És már akadtak olyanok is, akik közvetlen szemtanúi voltak az érzékeny jelenetnek.

Idővel ugyan, ahogy a kis Betty és Jisrael növekedett, kezdett szembetűnő lenni valamilyen hasonlóságuk. Bettynek sima fekete haja volt, Jisrael üstöke pedig bolyhos, lángvörös. Azonkívül a kis Jisrael homloka alacsonyabb volt s a szája körül volt egy akaratos vonás. De valahogy mégis feltűnt az embereknek, hogy hasonlítanak. Joel öreg nagynénje, Tile, meg is jegyezte egyszer Joel jelenlétében:
— Minthacsak testvérek volnának.

— Azok is, — felelte Dvóra könnyedén. — Tejttestvérek.

— De honnan ez a nagy hasonlóság?

— A jóég tudja. A bölcsőben egymás mellett feküdtek és folyton egymást bámulták. És magam nem is látom, hogy úgy hasonlítanak. Ez erős, nyers kislíú, amaz gyenge, finom leánya. Eg és föld.

— Ha nem lettem volna itt, amikor Betty született és nem lettem volna jelen négy hétre rá a zsinagóga, amikor a nyolcnapos fiúcskemőt körülmetélték, azt mondanám, Dvóra, hogy ikreket szültél.

— Egy vöröset és egy feketét, — nemde?

— Az nem éppen lehetetlen. Ha lehet fiút és leányt, két különböző nemet, egyszerre szülni, a hajszínik is lehet különböző. A fekete színek t viryagok, és inkább Joel, mint te, — a te hajad inkább vörhenyös... vagy az csak a parókád? — a vörös valamelyik őstök lehetett. Most jut eszembe, anyai nagynagyánkról mesélik, aki fiatalon halt meg, hogy gyönyörűszip vörös asszony volt.

Dvóra elnyom egy sóhajt. De igyekszik tartani a hangot.

— En azt is hallottam már, hogy egy asszony az első szülés után négy héttel szüli meg második ikergyermekét.

— Erre már én is gondoltam, Dvóra. A fiú talán azért is erősebb, mert tovább hordtad. De ha így volna, miért kapta a Jisrael ben Abraham nevet?

— Na látod, Tile néni. Tehát megsem én szültem az ikertűt.

Es mosolyogva teszi hozzá:

— Az Orczy-ház kapuja alatt azon a csikorgóan hideg téli estén nem is lett volna nagyon kívánatos.

A találgatás és a pletyka a gettóban idővel csak erősbödik, mert ahogy nő Jisrael, már nemcsak a tejttestvérehez hasonlít, aki mellett fekdött és akit megbámult, hanem a jó két évvel idősebb Lájbishez is, akivel együttjár iskolába. Az Orczyban akkoriban még három osztály ugyanabban a terebben tanult s a tanító néha szórakoztatásból vagy rosszáműságból Goldbergnek szólította fel Jisraelt, vagy ahogy a társai nevezték, Smuelt, és nem Abrahamsohnnak, ahogy a beiratás szót. A fiúk ezen jóízűen nevettek. Ami meglehetősen bosszantotta Lájbis, aki rossz szemmel nézte a betolakodót. Lájbis azért is féltékenykedett Smuelra, mert Dvóra mama őt másként öltöztette és ha neki kalapot vet, Smuelnek sapkát csináltatott, ami a vörös kislíút csibészessé, feltűnőbbé tette. Hiába magyarázta az anyja, hogy Smuel még kislíú, neki még másra alig felhasználható maradékokból lehet varratni és ha Lájbis nem szereti a kalapot, cserélhető a sapka ellenében. De a kalapjától sem akart elválni, mihelyt látta, hogy Smuelnek ugyan a fülrecsúzik, de így is oly jóllál. Dvóra mama engedékeny volt Smuelhez és talán engedékenyebb, mint saját gyermekeihez. A saját gyerekeit néha elnásápnálta, Smuelhoz csak egyszerű-kétszer volt szigorú. Amikor suszterinasokkal verekedett és kék folttal a szemé alatt jött haza, és amikor kitudódott róla egy nyáron, hogy hetekig kerülte az iskolát és a sodrós Dunába jár úszni. Egyébként, hiába nyugóskodott rajta Lájbis, a kislíút másként öltöztette, másként fésülte hosszúra nyírt vörös haját, hogy amikor Joel magával viszi a hét fiút a Schulba, látssa a világ, mennyire különbözik.

Ha nem szerette volna Joelt, nehezére esett volna ezt szünnemakaró játékok folytatni, csakhogy Joeltől még a gyanu látszatát is elhárítsa. Joelt a gyengélt szerette, és a szigora miatt, amellyel a saját gyengélt felülkerekedett és napirendetért. A kis Jisraelt kezdetben szerette és gyűlölte. Szerette, mert a saját gyermekeihez hasonlított és ugyanezért gyűlölte is. Szerette, mert szép volt és gyűlölte, mert szép volt, szebb mint a saját gyermekei. Ő legalább úgy látta, hogy szebb. A haja glóriaként égett a homloka fölött és ez a vörös asszony haja volt. És szerette és gyűlölte a vonással miatt. A keskeny homlok, a makrancos vonás a száj körül fellármázta az indulatait. De hamar csendesedett. Már amikor szoptatta és magához szoktatta. Eleinte az erősebb melléből adott neki tejet, mert fiú és oly követelőző. Aztán megcserélte a gyerekeket. De vette észre, hogy az idegen gyerek a baloldalon szopik, a szíve táján. Ujra cserélte a bébik helyzetét. Akkor már késő volt: a kislíú már a szívében volt. Kezdte megérteni a dadákat, akik a saját gyermeküket elhanyagolják és az idegenért féltékenyek az anyákra, akik szülték.

(Folytatás kötetünkben)

HOGYAN VÁLASZT ANGLIA?

Május közepe.

Már csak tíz nap választ el a május 26-i képviselőválasztásoktól, de a jelöltek és kortések még igazában nem melegek bele a kampányba. A pártvezérek, Eden és Attlee ugyan szorgalmasan járják az országot és naponta 3-4 kerületben is beszélnek, gyűléstermekben és szabad ég alatt az utcákon. A „fejesek” gyűléseit eltekintve azonban, az angol választópolgár az alkalommal nem igen mozdul ki otthonából, hogy meghallgassa a választási szónokokat, akik itt, minthogy ez nem borívó ország, nem hordórok, hanem — furcsa módon — „szappanosláda” tetejéről toborozzák a voksokat. Az angol választás általában csendes, de most különösen az. Szinte apatikus.

Ahol a pártok egyetértének

A kedélyek ezen nyugalma persze jórészt az angol temperamentummal magyarázható. De van egy még szimplább magyarázat: az alkalommal egyszerűen nincs min izgulni. Nincsenek a pártokat elválasztó és a polgár mélyesen érintő problémák. Egymás mellé rakhatjuk a Labour és Tory pártok választási manifesztumát: ha egy pár bekezdést kihagyunk, már alig volna felismerhető, hogy melyik kié.

A külpolitika Angliában

Írta:
Dr. Roth Siegfried

a háború befejezése óta sohasem volt pártkérdés. Nagy vonalakban ugyanazt a politikát folytatták, a szocialista ellenzék könnyű népszerűsége tehetett volna szert, ha ellenezte volna a katonai szolgálat fenntartását, a hidrogén-bomba gyártását vagy a német felgyűvezést. Nem tették. Ezek az intézkedések a nyugati stratégia szerves részei, melyben a Labour éppúgy hisz, mint a konzervatív párt.

Igy aztán mindkét párt programjában csak általános frázisokban ígéri, hogy harcolni fog a békéért, a keleti blokkal való tárgyalások létrehozataláért, a leszerelésért. A szocialistáknak sikerült valamelyes népszerűsége szert tenni, azaz, hogy követelik az atomkísérletek felfüggesztését, — hiszen utóbbi időben a tudósok megfélemlítették a népet a kísérletek által szabadon eresztett rádióaktívitás veszélyével — de persze ez is csak az általános leszerelés első lépéseként képzelik el.

Nincs differencia a pártok között a gyarmati politika kérdésében sem. Mindketten ígéri a birodalom megőrzését, és ugyanakkor mindketten kilátásba helyezik, hogy a gyar-

mati népeket fokozatosan rávezetik az önkormányzat útjára.

Még a lényeges gazdasági kérdésekben sem igen különböznek a szocialisták a toryktól. Ma mindenki egyetért abban, hogy Angliában folytatni kell azt a „végyes” gazdasági rendszert, amelyben a magántőke szépen megőrzi a szocializált termelési ágak mellett. Ezt az alapvető egyetértést az sem zavarja meg, hogy a szocialisták a fémipar, a közúti szállítás, és részben a kémiai ipar és gépgyártás nacionalizálását követelik; Anglia gazdasági képen ez vajmi keveset fog változtatni. A fokozott termelés és export, az arany- és deviza-tartalékok növelése, a munkanélküliség kiküszöbölése szintén mind olyan pontok, amelyekben semmi sem különbözteti meg a két pártot. A konzervatívoknak kétségtelenül sikerült bebizonyítaniuk 4 év alatt, hogy nem igaz az a vád, hogy egy konzervatív kormány bizonyos méretű munkanélkü-

A választó tudja mit akar — és nem törődik semmivel

Ugy látszik azonban, hogy a javak becsületesebb elosztása, az igazságosabb élet-nívó kérdése sem izgatja a választót, még a munkásosztályban sem. Ennek egyik oka az lehet, hogy a drágaság dacára is a munkás ma jobban él, mint valaha. De még fontosabb tényező, hogy az angol alapjában nem érdekli a politikai vita. Semmi sem idegenbe számra, mint az „ideológia”, vagy ideologizálás. Az angol praktikus ember, aki a politikizálást azokra bizza, akiket erre megválaszt és ezért fizet. Ha pedig választásokra kerül sor, úgy előre tudja, hogyan fog szavazni, akármi is áll a programokban.

Közel 35 millió választó van Angliában. 1950-ben és 1951-ben, amikor a konzervatívok ostrom alá vették a Labour-kormány bástyáit, 82-85 százalék jelent meg az urnáknál. Ez 27-30 millió szavazót jelent. Ezek közül legalább 25 millió szavazat sorsa előre el van döntve: 12 millió esik a labourra, 12 millió a torykra és 1 millió a liberálisokra. Marad tehát vagy 2-5 millió bizonytalan szavazat, főként a középosztályok köréből, amelyeket meggyőzéssel, hangzatos programokkal meg lehetne nyerni.

A választást azonban nem ezek döntik el. Mindenki tisztában van azzal, hogy az angol kortések főproblémája — és ez kétszeresen igaz ennél a csendes választásnál — hogy el lehet-e hozni a szavazót az urnához. Ebből a szempontból a Labour-párt helyzete még súlyosabb, mint a konzervatívoké. Egyrészt a konzervatívoknak több pénzük és ezért jobb párt-apparátusuk van, másrészt a munkást még kevésbé izgatja a választás, mint a polgárt. Ezzel persze nem azt akarjuk mondani, hogy a pártok támogatói szigorúan osztályok szerint oszlanak meg. Szakértők úgy becsülik, hogy a legutóbbi választáson legalább 6 millió munkás szavazott a konzervatívokra és viszont néhány millió haladó szellemű polgár a szocialistákra. Olyan szépen mondta ezt Attlee: „A konzervatív párt egy osztály-párt, amelyet a munkásosztály kevésbé intelligens része is támogat.”

Azért hiba volna pusztán a választói gyűlések gyér látogatottságából arra a konklúzióra jutni, hogy az al-

liségre törekszik, vagy azt szükségszerűen előidézné.

Csupán a javak elosztásának kérdése maradt meg a választónak a két párt között. A Labour csatakiállása a drágaság, főként az élelmiszerek terén, amely az alacsonyabb néposztályokat sújtja. A konzervatívok válasza erre, hogy az élelmiszek szubvencionálása szükségszerűen magával hozná azok racionalizálását is; már pedig az élelmiszergyerek rémképétől még a munkásasszony is visszariad. A munkáspárt a fogyasztási javak igazságosabb elosztását, egy fogyasztásiügyi minisztérium felállítását követeli. A konzervatívok azt felelik, hogy ez a kontrollok, a gazdasági korlátozások visszaállítását jelenti, amelyekről elég sokáig szenvedett Anglia a háború alatt és után, amíg csak a konzervatív kormány fel nem szabadította. Márpedig a gazdasági szabadság — mondják a konzervatívok — prosperitást hozott az országnak és ha minden így halad tovább, 25 éven belül az élet-nívó megduplázásához fog vezetni. A szocialista kritikával kapcsolatban idézik Lloyd George híres mondatát: „A szocializmus olyan, mint a sivatag homokja. Belemegy az ételbe, a ruhába, a gépekbe, még a levegőbe is, amelyet lélegzünk.” (Gondolom, az izráeli olvasó számára különösen plasztikus ez a mondat, hiszen ott él a sivatag — no meg a szocializmus — határán.)

kalommal kevesebben veszik majd a fáradságot, hogy leadják a voksukat. Van ennek a választásnak egy új, eddig még ki nem értékelt tényezője: a televízió. A választópolgárnak már nem kell gyűlésre mennie, a szónok egyenesen eljön a házába. Eddig is voltak választási beszédek a rádióon, de ez nem ugyanaz. Most nemcsak hallani lehet az ígét, de látni is a próféta. Minthogy az országban 12 millió televízió-néző van, csaknem minden második választó fáradság nélkül hallgathatja a választási beszédeket. Hogy mennyi hallgatja tényleg, nem tudjuk. Egy általános körkérdés során a választóknak csak 39 százaléka jelentette ki, hogy „nagyon érdekli” a választási harc.

De a jelölt nemcsak televíziós képen képtelen jelen lenni meg a szavazó házában, hanem a valóságban is. A jó jelölt végigháza a szavazót, elbeszélget az asszonyokkal a háztartás gondjairól és megígéri azok orvoslását, megcsokolja a kisgyerekeket és általában igyekszik szimpatikus benyomást gyakorolni. Ennek egyik, már szinte kötelező módja, hogy a gyűléseken az emelvényen a jelölt mellett ül felesége, sőt sokszor gyermekei is. Hadd lássák, hogy ő tisztességes ember, szép családi életet él. Attlee a minap még a televíziós gép előtt is feleségével jelent meg. A jelöltek feleségei szónokolnak, kortesznek, háznak. Ugyanez okból a választónak azt is tudnia kell, hogy a jelölt vallásos ember-e, hova járt iskolába, milyen katonai rangot, kitüntetést ért el a háború alatt, vagy — a szocialisták esetében — milyen szerepet töltött be a munkásmozgásban.

Az angol választási szisztema

Tudni kell ugyanis, hogy Angliában kerületi választás van, mint — lehavdel — a háború előtti Magyarországon. A szavazás egyénekre, nem pártokra történik. A szavazóedűlán a jelölt neve mellett még csak nem is szabad feltüntetni, hogy melyik pártéhoz tartozik. Ez persze nem azt jelenti, hogy az emberek „pofára” szavaznak. A pártkörtések azt mondják, hogy a jó jelölt legfeljebb 500 szavazatot ér-

A többi szavazat pártállás szerint jön, akár több nézzen is ki a jelölt.

Ennek a kerületi választási rendszernek megvan az előnye, de a hátránya is. A matematikai pontossággal értelmezett demokráciának nem felel meg. Minden kerületben azt választják meg, aki viszonylag a legtöbb szavazatot kapta, viszont a kisebbségben maradt jelölt szavazatai elvesznek. Így adódhatnak elő olyan szituációk, hogy pl. a legutóbbi választáson, 1951-ben 200.000-rel több szavazatot kapott a Labour-pártra, mégis 26 képviselővel kevesebbet kaptak. Általában a kerületek jelen elosztása kedvezőtlen a Labour-párt számára. Néhány kerületben, a bányavidékeken és az ipari centrumokban, óriási felelges szavazat-többséget nalmoznak fel, úgyhogy általában 2 százalékkal több szavazatot kell elérniük, mint a toryknak, hogy azonos számú képviselőt kapjanak. Különösen súlyosan érinti a kerületi választási rendszer a kis pártokat. A liberálisok pl. 1950-ben még 2 és fél millió szavazatot kaptak, az összes szavazatok 9 százalékát, mégis 9 képviselővel, azaz nem egész másfél százalékkal kerültek be a képviselőházba. Ennek a rendszernek a következménye, hogy Angliában sohasem volt sok párt. 1923-ig még lehetett három, nagyjában egyenlő pártból beszélni. A liberálisok száma azonban ekkor fogyni kezdett, 1935-ben még volt 31 képviselőnyi csoportjuk, de a háború után előbb 11-re, végül 6-ra csökkent a számuk. A többi kis pártok, no meg a függetlenek, akiknek száma még 13 volt az 1945-ös parlamentben, ma teljesen kivesztek.

A szigorú számtani igazságon elkövetett erőszakkal szemben két lényeges előnye van az angol rendszernek: A kevés párt rendszere életképes többségeket és kormányokat produkál, a képviselők pedig nem személytelen jelenségek egy párt-lajstromon, hanem élő kapcsolatban vannak választóikkal, foglalkoznak azok ügyes-bajos gondjaival és figyelembe veszik véleményüket. A liberálisok ugyan sürgetik az arányos lajstromos választás bevezetését, de jellemző, hogy a szocialisták bár a mai rendszer hátrányba részesítik őket, mégis a reform ellen fogalmak állást.

Mik a kilátások?

321 konzervatívült az elmúlt parlamentben és 296 szocialista. Több mint 450 kerületben olyan többséggel választották meg legutóbb a képviselőt, hogy valóságos földcsuszamlásnak kellene bekövetkeznie jobbra vagy balra, hogy a mandátum bir tokosában változás állhasson be. Viszont a választási szisztema olyan, hogy a szavazatok arányának 4 százalékos változása már elegendő volna ahhoz, hogy mintegy 150 kerületben változzanak az erőviszonyok. Négy százalékkal több tory-szavazat 26-ról 176-ra ugrasztaná fel a konzervatívok parlamenti többségét; viszont 4 százalékos növekedés a Labour javára 126 főnyi többséget adna a szocialistáknak! Sőt már merő 1 százalékos emelkedés a szocialista szavazatokban a ma 26 képviselővel kisebbségben lévő munkáspártot 14 főnyi többséghez és ezzel az uralomhoz juttatná.

Ezek a számtani kilátások. A politikai kilátásokat már nehezebb kikalkulálni. Tény, hogy a szocialistákat üldözte a balszerencse 1945-től 1951-ig, uralmuk éveiben. Viszont a Toryknak minden szerencsésen ment 1951 óta. A világgazdasági helyzet előnyösen alakult, általános felendülés következett be. Szerencsésüket betetőzte, hogy a várva-várt négyhatalmi konferencia terve pont most a választási kampány közepén vált valósággá. Mindez arra mutat, hogy a konser-

Nagy emberek mosolya

Katalin cárnő kedvenc kutyáját Soederlandról, a bankárjáról nevezte el, akitől azt ajándékba kapta. A névazonosság sok vidám félreértésre adott alkalmat. Amikor a kutyá kimult, a cárnő megsiratta hűségese őrzőjét, majd kiadta a parancsot: Soederlandot ki kell tenni.

Az udvari bürokrácia a parancs végrehajtását a rendőrfőnökre bízta, aki nyomban őrizetbe vette a bankárt, majd hívatta az általkert preparátorát, hogy vele a technikai részleteket megbeszélje. Teljesen 24 órát töltött a félelemtől megnémult bankár a rendőrségi fogdában, amikor ki derült a tévedés.

Soederlandot nyomban szabadonbocsátották, azt az utasítást azonban, hogy kérijen tőle bocsánatot, a rendőrfőnök már nem tartotta méltányosnak.

— Hát miért nem mondta mindjárt, hogy nem a kutyá?! — hajtogatja.

Hálévy, a híres francia zeneszerző arról is ismert volt, hogy mindig későre ment. Mikor barátai ezt szeméremre vetették, ezt mondta: — Miért legyek pontos? A pontosság csak bosszúságot okozna nekem, mert akkor nekem kellene másra várni.

Piloty müncheni festőakadémiai tanár hatalmas tömör kompozícióiban majdnem kivétel nélkül tragikus témákat dolgozott fel. Nagyobb műveinek a címek: „Galilei a börtönben”, „Főma pusztulása”, „Nagy Sándor halála”, „Jézus megőlése”, „Stuart Máriát halálra ítélik”. Schwind, az ismert tájképfestő, aki Piloty tanártársas volt a müncheni akadémián, egy alkalommal megkérdte tőle: — Nem árnád el, hogy milyen szerencsétlenséggel jössz majd ki a következő tárlatra?

Dr. Baron professzort egy sürgős műtéti beavatkozásra hívták egy kis vidéki kórházba. Az operáció sikerült, a professor már készülődött, hogy hazautazzon, mikor a szomszéd felelő földbirtokosának a jószágigazgatója jelent meg nála és azt kérte, hogy a professor halaszta el az utazását és vizsgálja meg a grófnőt, akinek súlyos mellhártyagyulladásas van. Híába hívatkozott Baron arra, hogy ő sebész, a jószágigazgató ragaszkodott a látogatásához és egészen szokatlanul magas tiszteletdíjat helyeztet kilátásba. Ennek hallatára Baron, aki nem volt valami jó véleményen a belgyógyászatról, szomorúan felsóhajtott: „Baron, Baron, gester warst du noch ein tüchtiges gesember, heute wirst du sein ein belgyógyász...”

A pomerániai fejedelem egyszer azt mondta Luthe Mártonnak, a vallásreformátornak: — Szivesen grófnak egyszer önnél is, mert prédikáció nagyon tetszenek nekem.

Luther mosolyogva azt válaszolta: — Nagyon fogok örülni felséged nagy úr és esztétségtelenül nagy bűnös is.

vativok sikerrel csábíthatják a választót az új Edemkerbe. Ezzel szemben áll az a tény, hogy Angliában 1951 óta még nem volt kormány párt, amely választásokban megerősödött volna. Az angol polgár lehet nemtörődő, politikailag közömbös, de azért kritikus és szereti a változást. Talán ezért nem lesz Angliában sohasem önk-tatúra.

UJ SZÍNHÁZ • MAGYARNYELVŰ SZÍNHÁZKOOPERATÍVA

Egy csók és más semmi
Zenés komédia 3 felvonásban
Tel-Aviv **PREMIER • június 2-án**
csütörtök este 9 órakor.
Az Amerikai Colonisták Házának szabadtéri színpadán
Jegyek kaphatók: Tel Avivban: Rococo, Dizengoff 23; telefon 33668. - Kanaf, Allenby 28. Ramat-Ganban: Rechnitán, Bialik-u. 57.
ELŐADÁS UTÁN AUTÓBUSZKÖZLEKÉDES BIZTOSÍTVÁ

Jeruzsálem június 4-én
szombat este 9 órakor, YMCA.
Jegyek: Káháné, Cion-kör.

Haifa június 9-én
csütörtök este 9 órakor a MAY-MOZIBAN.
Jegyek Grünbergernél, Schapira 13. Telefon 2453.
VÁROSI ÉS VIDÉKI AUTÓBUSZKÖZLEKÉDES BIZTOSÍTVÁ

Rison-Lecion június 7-én
hétfőn este 8.30 órakor, a TIFERET-MOZIBAN
Jegyek:
Friedmann-Gefen kölcsönkönyvtárban, Achad Haam 4.
Grünfeldnél, Sikun Mizráchi; Rechovton: Springer-Feldmann, Jákov-utca 7; — Ludon: Globus jegyiroda; Jasurban: Lampel csemegeüzlet; Ness-Clonán: Freund edényüzlet.

Natanja június 15-én
szerdán este 9 órakor a SÁRON-MOZIBAN.
Jegyek: Ruzsánsky-Signal iroda.
Rison, Míar Smárjáhu, Chedera, Beórotájna, Bécrá és a környéki többi helységek részére is.
Autóbuszközlekedés előadás utánra biztosítva.

Naharia június 17-én
pénteken este 9 órakor az Amfiteatronban
Jegyek: dr. Sommer illatszertárában és Steinbergnél.
Háfám: Grünbergernél.
Akkó és környéke: Autóbusz- és taxiközlekedés az előadás utánra biztosítva.

Migdál Askálon
Az előadás napját rövidesen közöljük.

SEVENTEEN

A fiatal lány ruhája általában több gondot okoz a mamának, mint a lányának. És több örömet is. Jó érzék és izlés kell ahhoz, hogy 16-18 év körüli lányunkat helyesen öltöztessük.

Ebben a korban kezdtek a fiúk azon gondolkodni, hogy „kezesókolommal” vagy pedig „jónapottal” köszöntse-e a fiatal asszonyokat. A „sálom” megoldotta a fiúk problémáját.

A lányok problémája hasonló ehhez, de nem oldódott meg. A kérdés ez: bak-

ve is mutatja, a már nem baktis, még nem felnőtt lányok divatjára specializálta magát. A mintegy 30 darabból álló kollekció színes rajzaival teleaggatott falak, kellemes benyomást gyakorolnak a szalon látogatójára, aki a rajzokból kiválaszthatja a neki legjobban tetsző ruhát. A modell felpróbálja és egy-két nap alatt leszállítják a mérték szerint szabott új ruhát.

A szalon a napokban tartotta bemutatóját. A gimnazista-manekeknek nagy sikerük volt, bájos és üde

fiú vagy felnőtt egy 17 éves lány? A felelet nem olyan egyszerű. Vannak 17 éves lányok és vannak 17 éves gyermekek.

A divatszokma nem szentel kellő figyelmet ennek a kérdésnek. Ennek anyagi oka annak; az asszonyok számára tervezett ruha 20 évvel feljebb ugyszólván minden korosztálynak szól. Ennek fogva sokkal több vevője akad, mint a fiatal lányok számára kreált ruhának, amely csak 2-3 korosztálynak felel meg.

A „Seventeen” (angolul: tizenhét) szalon, mint a ne-

ruháikkal. Ime közülük egy-néhány:

1. **Érettségi ruha**, halványkék organdiból, a derék hájtásából (biékből) áll, ami a bő szoknyán ismétlődik. A szoknya bőséget a lenti hájtások és a keményített alszoknya tartja ki.
2. **Piros kottón-ruha** fehér cíkcakkokkal díszítve a derékon és a szoknyán. Két részes, a szoknya külön hordható és az ujjanélküli felsőrészhez kis bolero van.
3. **Kis táncruha** sötét rózsaszín batistsból fehér mintával. A vállon csomózva négyzetes kivágással, nagyon egyszerű és bájos.

Nevelés - recept szerint

Dundi, ügyetlen kezével, Johnny Norm leütötte az asztalról a zabhehellyel teli tányért. A kása szétfolyt a földön és Johnny bögni kezdett. Ifjú mamája, Mrs. Norm egy pillanatot sem vesztetett. Odaugrott a könyvespolchoz, kirántotta dr. Benjamin Spoch-nak a gyermeknevelésről szóló könyvét és megnézte, hogy ilyen esetben, hogyan kell a modern szülőnek cselekednie.

Ezzel a satirikus leírással vezeti be a Newsweek hetilap az amerikai gyermeknevelés problémáiról írt cikkét. A fent leírt jelenet rendkívül jellemző az amerikai szülőre, aki vakon bíz az írott szóban, megfeledkezve arról, hogy egy-egy könyv sok tízezer szülőnek szolgál ugyanazzal a tanáccsal, pedig ezeknek a szülőknek a gyermekkel közel sem egyformák.

Egy negyed évszázad alatt 7500 különböző gyermeknevelési könyv jelent meg Amerikában és egyedül a fentemlített dr. Spoch könyve 3 millió 317 ezer 588 példányban kelt el. És a könyvek jótanácsaihoz még csatlakoznak az újságok, folyó-

iratok, a rádió és a mindenható TV. (Televízió).

A könyvek sokasága érthető módon megzavarja a tudnivaló lelkiismeretes fiatal szülőt. Mert amíg mindössze egy könyvet olvasott el, addig csak rendjén. A baj akkor következik be, amikor a második könyvet veszi a kezébe és az homlokegyenest ellenkező tanácsokkal szolgál. És így van ez a harmadik, negyedik és ötödik könyvvel is.

A szülőket bajjós érzelmek fogják el. A könyvek annyira figyelmeztetést szolgálnak és a tudós pedagógusok, pszichológusok és pszichológusok annyit tudnak mesélni gondatlan szülőkről, akik ezzel vagy amazzal „tönkre teszik” a gyermeket, „felborítják lelki egyensúlyát”, stb. stb. hogy a jó szülő legszívesebben guzsba kötöttek önmagukat, nehogy ártsanak a gyermeknek.

A konfuzió egyik okát a szakemberek az erkölcsi és társadalmi törvények megszegésében látják. Suzanne Wesley, John Wesley, a nagy prédikátor anyja, aki 19 gyermekét nevelte fel, nyugodt biztonsággal írhatta a XVII-ik században: „Elsősorban a gyermek akaratát

Közl: Guttman Kató

kell meghódítani, hogy engedelmessé tegyük”. Ez akkor így volt és ezen senki sem vitakozott. De a régi idők bizonyossága helyébe, ma a bizonytalanság lépett és ez minden téren — a gyermeknevelésben is megmutatkozik.

A modern anya elveszti önbizalmát, mert a gyermekével kapcsolatos kérdéseket nem önmagában, hanem máshol keresi. És ha nem találja meg a választ, akkor magatehetetlen.

Már a nagy görög orvos Hippocrates is irt a gyermeknevelésről. És irtak az elmúlt két évezredben még egnéhány könyvet erről a problémáról. (Többek között egy Jonathan Edwards nevű pap, aki a gyermekeket a viperával hasonlította össze). De a mai értelemben vett gyermeknevelés, amely nemcsak magasröptű erkölcsi prédikációkat tartalmaz, Johann Heinrich Pestalozzival kezdődött a 18-ik század végén. Ez a nagy svájci pedagógus volt az, aki letette az alapokat, de egy évszázad múlt el, amíg a gyermeknevelés, mint tudomány megindult utján és gyökeret kezdett verni a családi életben.

A századforduló elején még az anyai ösztönök és az átvett szokások irányították a gyermek nevelését. A „nagymama” nevelés 1910 körül kezdte hitelét veszíteni — ebben az időben indult meg a tudósok rohama a „laikus” nevelés ellen.

A modern gyermeknevelés tudománya fejlődésének első fázisában azt tanította, hogy „ne a gyermeket nézd, hanem az órád”. Legfőbb elve az volt, hogy mindenek meg van a pontosan megszabott ideje: evésnek, alvásnak, játéknak, stb.

Ez volt a tízes években. A huszas években jöttek a „bihevióristák”, akik a gyermekek kényeztetésének és a szülői puhaságnak üzentek hadat. „Beszélj értelmesen a kisgyermekkel és ne gagyogj, mert ez neurotikusá teszi a gyermeket”. „Ne csókold meg a gyermeket” — hirdették.

A szigorú „bihevióristák” elméleteit a freudizmus váltotta fel, amelynek legfőbb érve az volt, hogy a gyermekkel nem lehet mechanizmusként bánni, mert a gyermeknek gondolat- és érzésvilága is van. Ők viszont a szexualitást és neurozist illető nézeteikkel ijesztgették a szülőket.

UJ... ÉS A LEGJOBB mindentájsa hajnak: NECA LANOLIN SHAMPOO, amely minden mosásnál fontos tápanyagokkal látja el a haját. Ezek a tápanyagok fokozzák a haj fényét és egészséges csillogást kapnak tőlük a hajszálak.

NECA Lanolin Shampoo

a nagy, gazdaságos tubusban. Az ideális shampoo az egész családnak. Egyedüli terjesztő: NURIT CO. LTD.

Mindezeknek az iskoláknak, a harmincas évek közepén jött meg a reakciója. Dr. Karl Menninger több engedékenységet követelt a gyermekkel szemben. A gyermeket nem annyira vezetni kell, mint megérteni, — és a szülők követték tanácsát.

Innen már csak pár lépés volt a „szükséglet”-teoriáig, amely azt hirdette, hogy a gyermeket akkor kell etetni amikor éhes és hagyni kell, hogy az újat szopja, ha ennek szükségét érzi. Ez a teoria azt sem tiltotta meg az anyáknak, hogy gyermekeiket kényük-kedvük szerint babusgassák. Az új rendszernek a „szükséglet” szerinti engedékenység” politikájának is megvoltak a súlyos hátrányai. Anyák 24 óra leforgása alatt 23-szor szoptatták csecsemőiket, mert „szükség” volt rá. A nagyobb gyerekeket pedig megzavarta a túlzott mértékben adagolt szabadság.

Napjainkban az „arany középut” az uralkodó jelző. A tömegnevelés receptjei helyett ma a gyermekek egyéni hajlamaira fektetik a hangsúlyt. A nevelők szembeszállnak azokkal a szülővel, akik erőnek-erővel „kiváló és rendkívüli embert” akarnak nevelni gyermekükből és ezzel tönkreteszik gyermekkorát. Ma már a freudisták is elismerik, hogy a gyerekeknek szüksége van okos, irányító kézre és a „fegyelem” ismét divatba jött. Mert, mint dr.

Douglas Kelley, egyetemi tanár mondotta: „Lehet, hogy a fegyelem több neurotikus gyermeket szül majd, de kevesebb gyermekből lesz bünnöző”. És a fegyelem szó még a verést sem zárja ki, mert a gyermeknevelés tudósai rájöttek arra, hogy a gyermeknek irányításra és ellenőrzésre van szüksége, ami biztonságérzetet és stabilitást ad neki, megtanítja az értéket és mérték fogalmára és utmutatóul szolgál neki a másnapra. A gyermek ezt maga is érzi és keresi az irányító kezet.

A tudósok tudják, hogy a régi idők békéje, biztonsága és stabilitása elveszett, talán örökre. De azért visszazakanyarodnak egy darabot a régi jó idők nagymamáinak nevelési módszereire.

Forgácsok

Az mondják, hogy a barátnő férjének bókjai nem veszélyesek, ha kellő mértékben vannak adagolva. De ne felejtse el, hogy minden adagolási rendszernek — fekete piac is van.

A férfi, ha hazudik — hülsen magához. A nő, ha hazudik — hülsen a férfihez.

Oscar Wilde mondotta: — A fiatal férfiak szeretnének hűségesek lenni, — de nem azok. Az idős férfiak szeretnének hűtlenek lenni — de nem tudnak.

KERESZTREJTVÉNY

1955. MAJUS 24.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Visszintés: 1. Magas építmény Közlekedés céljából. 7. Cárny volt. 13. Férfi név. 14. Vissza: női név. 16. Francia könyvillusztrátor, az elején keresztnevének kezdőbetűje. 17. Shakespeare szerep. 18. Antifasiszta német író, fon. 19. Vissza: hullám, angolul. 20. Vissza: textilanyag. 22. Becézett női név. 23. Ipari telep, angolul. 24. NAA. 25. Nagy amerikai város. 28. Sok brazil város kezdődik ezzel a szóval. 29. ... pldo. 30. Zsremészto a testben. 31. Periódus. 33. = 7 visszintés első és utolsó betűje. 34. J. . . lás. 35. Festőművész keleti. 38. Arab herceg. 39. Becézett női név. 40. Amerikai drámaíró. 41. Indiai város és tartomány. 43. = 41 visszintés közepe. — 45. Helyhatározó rag. — 47. Vissza: kert, héberül. 48. Ital. 49. = 45 visszintés. 50. ... Graf legendás svájci figura. 52. Híres német szon-énekes. 55. D-vel kezdke, héberül. 56. Ruhadarab. 58. Apóatárs — népiesen. 59. Zenei kifejezés, fonetikus. 61. Vissza: A-val ausztráliai folyó. 62. Fém. — 63. Vissza: amerikai óslakó. 64. Vissza: angol kbitő (i-y). 66. Vissza: ital. 67. Francia város. 68. Figyelmeztetés. 69. Világhírű zeneszerző és keresztnevének kezdőbetűje. Függőleges: 1. Olasz város. — 2. Város a Belga Congo-ban. 3. Jugoszláv hírlapnév. 4. ... kcio, irány. 5. Nem érdekl. 6. Volt arab uralkodó. 7. Kicsi, idegen nyelven. 8. T. G. 9. Női név, ékezet hiány. 10. Ilyen ezredk is voltak. 11. Vissza: madár, ékezet hiány. 12. Híres angol matematikus (1642-1727) és keresztnevének kezdőbetűje. — 15. Amerikai ifó-kbitő. 21. Dúsgazdag maharadzsza való innen. 23. Zenei műleírása. 26. Névmás. 27. Ital — idegen nyelven. 30. Emlékeztetés menekültügyi konferencia színehye. 32. Vissza: utazó vízi magával. 34. P. . . a, délamerikai átk. 35. . . ve, olasz folyó. 36. Idegen női név. 37. Betűhiány nyál holland város. — 40a. Olasz zeneszerző az elején keresztnevének kezdőbetűje. 42. Nyelvtani fogalom. 44. USA elnök volt. 46. Francia író. 48. Helyhatározó rag. 49. Nagy ázsiai sziget. 51. Fontos tevékenység. 53. Vissza: női név. 54. Olasz kbitő (1265-1321). 55. Vissza: élelmiszer. 57. Térd, idegen nyelven. 60. Betűhiány — szent — héberül. 65. B. L. — 67. = 48 függőleges.

UJKELET REJTVENYPÁLYAZAT SZELVENY
PARTNERI VULI NAPILAP
1955. MAJUS 24.

Név: _____
Cím: _____

Egy jótékonycélú bankett vége felé — amint az már Amerikában szokásos — a szónok adakozásra szólította fel a jelenlevőket. Az egyik ruhás azonnal jelentkezett: — Simon Ackermann — mondta a nevét — 10 ezer dollár.

Utána újabb felajánlás következett: — Lévy, Hall és Mark-cég 3 ezer dollár.

Egy másik felajánlás: — Goldmann Sachs 2000 dollár!

Végül a hátsó asztalok közül is bekiáltott valaki: — August Bohner, készruhákat a legjobb minőségben! 114 Fifth Avenue, estéinkint is nyitva, száz dollár — névtelenül.

(Szabadság, Cleveland)

Kloposovics molyirtószert vásárolt az állami áruházban.

— Becsomagoljam? — kérdezi az elárultó.

— Talán fölösleges is — válaszolja mérgesen a vevő, majd ideküldöm a molyokat. (Ludas Matyi, Budapest)

Roland E. Latour, az ujonnan megválasztott hudsoni képviselő kellemetlen helyzetbe került. Kitiűnt, hogy állami állása, amelyről képviselővé való megválasztása következtében le kell mondania, lényegesen többet hoz, mint a képviselői tiszteletdíja, mely évi kétezer dollárt tesz ki. Latour középiskolai pedellus, akinek évi járandósága 3229 dollár. Latour végül külön engedélyt kapott, hogy képviselőisége idején is betölthesse iskolázolgaí állását. (New York Post)

Walter K. Lyon kijelentette, hogy a jó házasság legfontosabb kelléke a jó szivar, egyben felhívta a leányok figyelmét arra, hogy lehetőleg szivarozó emberekhez menjenek férjhez, mert azok békés természetűek, hajlamosak a családi életre, nem indulatosak és csak na gyon ritkán verik meg a feleségüket.

A nyilatkozat szakértő szájából hangzott el: Mr. Lyon a Cigar Institut of Amerika (Amerikai Szivarintézet) elnöke. (Newsweek, New York)

— Mi az, maga eteti a patkányokat? Talán nincsen elég belőlük!

— Persze, hogy nincs! Kértük a KIK-et (állami karbantartási vállalat), hogy irtsa ki a patkányokat, mire azt válaszolták, hogy ilyen kevés patkány miatt nem érdemes kiszállni a helyszínre. Hát most ígyegszem, hogy mielőbb érdemes legyen. (Ludas Matyi, Budapest)

La Gaine
Scandale
est en vente
M. GOLDSTEIN

fűző, melltartó
TEL-AVIV, Allenby 101.
Telefon: 3997.

20914.50

17

34 910107 77

Nyári ruháinak megvarrása

néha drágább, mint az anyag ára. Fontos, hogy a divatos anyag és mintán felül az anyag megbízható és mosható legyen. Nálam minden moanyag kiforoltan mosható, színtartó, és ezért felelősséget vállalok. E héten cotton-, cotton- és organza-különlegességek érkeztek finom díszítési és estélyi ruhákra, valamint piké és cotton-imprimék, gyönyörű mintákban.

ARAIM SZOLIDAK ÉS A LEGOLCSOBBAK.

DROR TEXTIL TEL-AVIV, 22
Wolfsohn-u. Heller Ferenc

Uj Kelet 1955 V 24

A szilágysági zsidók tragédiája

Soha se mertük hinni, hogy az Ady Endre által olyan szépen megénekelte „hehepás vén Szilágyság”, amely az erdélyi zsidóság, a szellemi élet, a munkásság, a kereskedőtársadalom kiválóságait teremtette ki, olyan szörnyű kegyetlen kínzások között semmisül meg. Mert a magyarországi zsidóságra zúdult tömegkatasztrófában Szilágyságra zsidóságának a kínzása volt a legborzalmasabb. Hosszú oldalakon keresztül lehetne felsorolni azokat a pokoli kínzásokat, amelyeket a szilágyságon a zsidóság el kellett szenvednie.

A több, mint tízezer lelket számláló szilágysági zsidóságot Somlyó város határában lévő Klein-féle téglagyárba zsúfolták be. A Magura és Fenyves hegységek festőien szép bércei az agyonkínzott zsidók jajkiáltásaitól visszhangzottak. Még a legmerészebb fantáziájú ember sem tudja elképzelni azokat a szörnyű kegyetlenségeket, amelyeket a gettó szadista hóhér-parancsnoka, a később halálraítélte Krasznai László szilágyságoni főszolgabíró utasítására hajtottak végre a kakastollas pribék csendőrök.

A reggelig tartó tivornyázások alatt a Szilágyság legszébb zsidó leányainak anyaszült meztelenül kellett fölismagolni a gettó parancsnoki épületében megrendezett multságokon. De a szadista Krasznai ezzel se elégedett meg, hanem a szemérmeskedő szép zsidó leánykáikat az orgiákon résztvevő „lovagias” magyar katonatisztek jelenlétében véresre korbácsolta, majd megbecsületeltette...

A férfiakból a rémregényekben közismert válogatott kínzókkal verték ki a hóhér magyar csendőrök az elrejtett értékeket. Szöges deszkákon cipő nélkül futatták a piacért kellező közepén Goldglanz Mór közismert jómódú vállalkozót, József Eliás ékszerrel egy szuszra négy liter vizet itattak meg. A 82 éves, szentéletű tudós Ehrenreich főrabbi több órán keresztül tartották kikötve, amiért tálasszal a fején merészelt imádkozni. Esméletlenül szedték le a fáról a megrémült zsidó orvosok.

Undorító látvány volt dr. Gazda Endre alispán jelenléte a gettóban, aki egykori zsidó barátainak és az ember melótól sárhatiprásának látására még szigorubb utasításokat adott drága testvéreink megkínzására. Ezeknek a vadállatokká vált emberek hóhéroknak örökké véres marad a kezük az ártatlanul kiontott sok drága zsidó vértől.

Az évforduló alkalmával kezelettel kell megemlékeznünk a zsilahi hitközségről: Porjesz Lajos, Karl Ernő, Frich Dezső, dr. Monori László, Berceller Vilmos, dr. Balkányi Jenő, dr. Markovits Lajos, Pista, a Szinetár és a

A PROGRESSZIV PART MAGYARAJKUK KÖRE
TEL-AVIV: A. I. 26. 24. kedden este 8 órára összehívott ülést nem az Allenby 34, hanem az Allenby 19 szám alatti párt helyiségben tartjuk meg. Pontos megjelenést kérünk.
A tiltászás mindennap 8. 10-11 között, ingyen, ingyenes jogtanács stb. Egyekben az Allenby u. 24 (féntemelt) alatt a chavérok rendelkezésére áll.

HABIMAH
Tel-Aviv, május 24., kedd
TEAHAZ
Jeruzsálem, május 24., kedd este 9-kor, „Edison
LEAB KIRALY

O H E L
Tel-Aviv, május 24., kedd
BRAGA FEIBUSCH
A NEGEVE MEGY

Roth családokról, akik a zsilahi hitközség oszlopai voltak. Maga a szilágyságoni hitközség több, mint 3000 lelket számolt. Ehrenreich Sámuel főrabbi Erdély egyik legképzettebb talmud tudósa volt, akinek igen sok értékes vallástudományi könyve jelent meg. Dr. Keller Samu, Brüll Kálmán, Markovits Sándor, Burkus Sándor, dr. Weinberger Gyula, Kreil Izsák, dr. Székely Sándor, Csengeri Mihály, a Feiger testvérek, dr. Markovits Jakab, Braun Gábor, dr. Weinberger Zoltán, Glüch (pisze) Majsi, akinek jó humorán az egész Szilágyság nevetett. Paszternák bácsi a „sámesz”, Rosenberg (a kuli zsidó) és a többiek.

Es látom szegény jó édesanyját, aki fáradhatatlanul jött-ment, dolgozott, hogy a szegény nincstelekeknek ruhákat szerezzen. Kilométereket volt képes megtenni gyalog, hogy tejet és forró levest vigyen a szegénysorsú beteg gyermekek

Napközi otthont létesített Migdál Askalonban a missziók ellen küzdő vallási alap

Herzog és Niszim főrabbi, valamint Zorách Wahrhaftig vallásügyi alminiszter jelenlétében Migdál Askalonban felavatták a „Tikvátenu” napközi otthont, amelyet a „Keren Jádenu” alap létesített, hogy megvédje a misszió befolyásától a máábarálakók és szegény családok gyermekeit. A főrabbi tiszteletére, akik fél 4-kor érkeztek a városba, a város háza nagytermében fogadást rendeztek, majd meg

A török-iráki szövetség elodázza az arab államok együttműködését

Khartum (AFP). Iszmil el-Azhari szudáni miniszterelnök rendkívül bosszúsán érkezett vissza Kairóból, ahol sikertelen tárgyalásokat folytatott az egyiptomi kormányral a Nilus vízének felosztásáról. El-Azhari azzal fenyegette az egyiptomiakat, hogy Szudán teljesen elveszi az egyiptomiaktól a Nilus vizét. „Mi uralkodik a Nilus felső folyásán. Ha az egyiptomiak nem akarják elfogadni javaslatunkat, menjenek a pokolba és mi megtartjuk az egész vizet” — mondotta El-Azhari a párisi „France Soir” tudósítójának.
Az 1929 évi angol-egyiptomi egyezmény alapján Szudán 5, Egyiptom pedig 95 százalékot kap a Nilus vizéből. El-Azhari most 20 százalékot követel a vízből, de Egyiptom ezt kerekén elutasította.

A miniszterelnök kijelentette még, hogy a szudáni alkotmányozó nemzetgyűlés az ország teljes függetlenségét fogja elhatározni és nem fogja javasolni a kapcsolatot Egyiptommal. El-Azhari pártja a múltban Egyiptom és Szudán federációja mellett foglalt állást.

London (STA) A török-iráki szövetség megkötésének első következményeként legalább egy évvel kitoldottak az arab államok együttműködésébe vetett remények — írja Slyde Backer, aki a Sunday Expressben folytatja cikksorozatát a Közelkeletről — A közelkeleti védelmi szervezet bármilyen formájára vonatkozó tárgyalás továbbra is megoldatlan probléma marad s az egész térség nyitva áll a támadók előtt. Ha Törökországot, vagy Perzsiát támadás éri, akkor a Boszporusztól a Perzsa öböl minden állam benne lesz a háborúban, akár akarja, akár nem. A közelkeleti államok tudják ezt, csak hogy az arab világ-

részére. Ha valahol baj és szegénység volt. Krets néni nyomban ott termett... A szilágysági zsidóság nagy tragédiájánál nem szabad megfeledkeznünk földinkről, dr. Maniu Gyula volt román miniszterelnökről, aki közvetlenül alijázásom előtt nekem mondotta el, hogyan sikerült megmentenie a Magyarországról Romániába menekült zsidókat, akikre az Antonescu-kormány által hozott törvény értelmében halálbüntetés várt: De nem lenne teljes a megemlékezésünk, ha nem sorolnánk fel még Zsibó, Szilágycseh, Tásán, Kraszna, Nagyalu hitközségeit, amelyek a jó egyetértésnek mintaképei voltak az egész Erdély területén.

A megemlékezés szomorú évfordulóján felhívással fordulok az országban élő szilágymegyei zsidósághoz, hogy tömörüljünk mi is és alakítsuk meg a Szilágysági Zsidók Egyesületét. Drága elpusztult szereteteink emléke kötelez bennünket arra, hogy nyomdokalkban haladjunk és összetartva, segítség tudjunk lenni az arra rászoruló beteg és nincstelesekben tengődő honfitársainknak. Krets Sándor

tartották a napközi otthont avatási ünnepséget. Halperin alpolgármester tartotta a megnyitó beszédet, utána pedig a főrabbi és Dov Wollner hejyirabbi szölkáltak fel. Niszim főrabbi az ellen emelte fel szavát, hogy nem gondoskodik törvényben a misszió tevékenységének korlátozásáról.
Az esti ima után Wahrhaftig alminiszter 30 tílfint nyújtott át az új otthon 30 bár-micvát ünneplő gyermekének.

ban az érzelmek irányítják a cselekedeteket és nem észszerű politikai elgondolások. Az arabok azt hiszik, hogy a Szovjetunió nagyon messze van tőlük.
„Szerecsenre”: Angliának még mindig erős pozíciója van az egész Közelkeleten, — folytatja Backer. Mielőtt azonban további haladást lehetne elérni, el kell osztani az arabok bizalmatlanságát, amelyet először a MacMahon-féle levelekben tett ígéret megsejtése és a Balfour-deklaráció keletett fel és meg kell oldani a menekültek problémáját. Csak így érheti el Anglia az araboknál azt a bizalmat, amelyet 40 év előtt élvezett — írja S. Backer.

Rádió
5715 Niszán 3.
1955 május 24., kedd
Az izraeli rádió magyar adása este 9 órakor: Hírek. — Az adásokról 407 és 460 m. közép-, a 33.3 és 43.9 m.-es rövidhullám-hosszon hallható.
6.30: Máj tovu, 6.35: torna, 6.45: zenéi óra, 7: hírek, 7.15: hangtanzok, 12: déli zene (Timo Rossi énekel), 12.50: könnyű modern zene, 13.30: hírek, 13.45: „Dántól éjjeltig” (hangtanzok), 16.15: a kórházak könnyű zenei kivánságmsóra, - 16.45: „Nekem is — Neked is” (hangtanzok), 17.05: mezőgazdasági rovat, 17.15: héber nyelvlecke, 17.30: ifjúsági műsor, 18: hírek, 18.15: hírek könnyű héber nyelven, 19.02: a halpai rádió adása, 19.40: Noé bárkája, 20.15: T-nácz-részletek (Szóltárok 59-60.), 20.30: hírek, 21: a Kól Jiszráél zenekarának hangversenye, Sonja Vallin (zongora) fellépéssel: Haendel: Concerto Grosso (f-dur); — Mozart: zongoraverseny (d-moll); — Falla: Svit, 22.40: Nocturno, 23: hírszövegeztetés.

Fárhuzamos műsor:
Mirek: angol 13.45, 22.15; francia 14, 18.30; jiddis 19; román: 20.45; magyar 21 órakor.
Köl Clom László — jiddis műsor 33.3 m. rövidhullám
19.15: zenei bevezető, - 19.19: hírek, 19.30: hírszövegeztetés, 19.45: előadás.

Sport

Ciprusi labdarúgócsapat Izraelben

A nicosiai „Omonia” labdarúgócsapata holnap érkezik hozzánk, hogy három mérkőzésen mérje össze tudását csapatainkkal. Első ellenfele a petachikvai városi válogatott együttes lesz, amelyet a Hapóel és Malkah legjobb játékosai alkotnak. A mérkőzés május 27-én, pénteken rendezik a Hapóel Petach Tikva pályáján.
További mérkőzéseik az Omonia Kfar Szabá és a Bétár Tel-Aviv ellen fog játszani. Ezekre a mérkőzésekre május 29-én és 31-én kerül sor.

A harlemi kosárlabda-válogatás 5000 mérkőzését játszották

Julius 12, 13 és 14-én mutatják be Izraelben utóérhetetlen labdaművészetüket a világhírű harlemi Globetrotters. A legismertebb és legjobban megcsodált kosárlabdajátékosok, akiknek minden szereplése fellámulhatatlan sportemény. Az együttes már 28 év óta áll fenn és ezalatt több ízben körülutazta az egész földet. Ahol bemutatkoztak, ott a legmaradandóbb benyomást keltezték nem csupán színes, tökéletes kosárlabdajátékuikkal, hanem a műsorok kiemelésével szolgáló artista produkcióikkal is. Abe Saperstein, a Harlem Globetrotters alapítója és vezetője, az Izraelben lejátszó bemutatkozás teljes jóvedelmét itteni kulturális és sportcélokra engedte át.

A „világjáró”, a néger kosárlabdások, eddig körülbelül öt ezer mérkőzést játszottak, amelyeknek csak egészen csekély százaléka vesztettek el. A csapat 40 személyből álló együttest alkot és teljes pályafelkészéssel és magával mindenütt, ahol szerepel. A nagy szenzációkat ígérkező sporteseményre a belépőjegyeket már június első hetében árultani kezdik.

Portugália—Anglia 3:1 (1:1)

Az angol labdarúgó válogatott csapat kontinentális körútján Parisban a franciáktól 1:0 arányú vereséget szenvedett, majd Madridban a spanyolokkal 1:1 arányú döntetlennel végeztek; a portugál válogatott csapatát keletkezett szembe és attól 3:1 arányban kaptak ki. A portugálok ellen az angolok szerették az első gólt, amit a portugál csapat még a félidő vége előtt kinyomított. A második félidőben az angolok nagyrészt védelemből szorították, de így sem tudták megakadályozni a portugálok győzelmét. A váratlan angol vereség annál inkább hatott meglepésükre, minthogy eddig a két nemzet labdarúgói tizenkilencedik találkoztak egymással a Portugália csak egyetlen győzelmét arattak az angolok ellen.

Új világrekord gerelydobásban

A kaliforniai Modestóban vasárnap az USA kitűnő dobogósai, Heide, 81,74 métert dobott gerellyel, amivel saját eddigi világrekordját (80,81 méter) jelentősen túlszárnyalta. A gerelydobó világhegemonia — úgy látszik — hosszú ideje távozott a finnek bírtokából, akik ebbe nagy atletikai ágazatban évtizedeken át verhetetlenek voltak.

Kihűtő magasuró eredmények

A kaliforniai Fresnoban két amerikai atléta is átjutott egyazon versenyen a 208 cm-es magasúron. Ernie Shelton és Charles Dumas a 30 formában levő két magasuró, Davis 212 cm-es világrekordja nem lesz hosszúságú.
A jugoszláv főiskolász Vlado Marjanovic Beigrádban 200 cm-t ugrott és ezzel új jugoszláv országos rekordot állított fel. Saját rekordját 3 cm-el szárnyalta túl.

A „Szófia-nagydi” győztese Budapest csapata

Öt város válogatott csapata és a bolgár ifjúsági válogatott vettek részt a „Szófia-nagydi” kosárlabda-körmérkőzésen a bolgár fővárosban. A versenyt Budapest csapata nyerte meg. A többi csapat sorrendje: Szófia, Prága, Bukarest, Varsó, Bolgár Ifjúságiak. Budapest csapata valamennyi ellenfelét legyőzte. A körmérkőzésen legjobb bécobónak Zsiros bizonyult, aki 96 kosarat dobott az öt játék alatt.

TELAVIVI MOZIK HETI MŰSORA:

ALLENBY: Call me Madam
ARMON DAVID: On the water-front
CHEN: Emberi víg
EDEN: Bohémia lány
ESZTER: A kerekasztali lovaglás
MIGDALOR: Az egymillió fontos bankjegy
MUGHABI: The violent man
OPHIR: A 24-es magasztal nem várt
ORION: Apache
SDEROT: A hét hold madonnája
TAMAR: Szavodélyos barátok
YARON: Az újabb jök
ZAMIR: Enchantment
MATMID: Egy éjtörténet meséi és hat rövid film

MEGHIVÓ
IGEN TISZTELT VEVOINKET EZUTON HIVJUK MEG
UJ ÜZLETUNK MAI (KEDDU), 1955. MAJUS 24-IKI
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
ENGELSTEIN LTD.
ILLATSZERTAR, BIZSU- ES AJANDEKTARGYAK
HAIFA, HERZL U. 39.

מדור עברי
הנהלת המדור: משה שטיינברג
יועץ: יוסף קרני
תפקידים: משה שטיינברג, יוסף קרני, משה שטיינברג
1955. מאי 24

ברית-המוצאות הציצה צורה סגנית לישראל

ברית-המוצאות אשר שתיא מוכנה לחת צורה סגנית לישראל. את הצורה הזאת יתנו דרך א"מ. את הדיעה הזאת קשר אהמול דובר משדר חנוך בירושלים.
מדובר אמר שהממשלה חושבת שקשו על חת זה ויקרוב חתן השוכה עליה. הוא אמר שיש צורך רוצה באשר עקרונות (סרינטינטי) לקבל ולחת צורה.
יש שלש אפשרויות של צורה סגנית:
א. שלש ציוד וחקרים (מקריאליים).
ב. שלש סקמים לקדינה שמקבלת צורה.
ג. לקבל אנשים להשתלמות.

צרכות-הברית פונה לישראל ולמזרים

שגריר הצרכות-הברית בישראל תהא אהמול בירושלים בגנישה עם ראש הממשלה משה שרת. הם דברו על המצב הגבול רצועת עזה.
מוקרים כי באותו זמן תתה בגנישה בקתור גין משלים המאריקני בירוד. לבין מניסטר חנוך המארי.
צרכות-הברית רוצה שממשלת ישראל ומזרים יסיקו את הסקלות המלקמות ויקסימו לעמד יחד עם טנגרל קרנס קרי להסיק את מתחיות הגבול.

עברית לקל אקד
משה ש. קרש
(ש 2 ב - מהקדמים)

שינה צבור

הקשר. תנה מקבנה של קטורה לא נסעתי. אמרתי: אני צריך לא נוניסן ממל-אביב. צורקא. צנו רוצה לתחיל סקשה. הייתי באמת סתם לו. אם יש תשובה בקיכם.
„קאתי לערץ-ישראל בשנת 1936 מברמניה. אם לספר את התאמה. הייתי רחוק מארץ-ישראל והייתי רחוק מסם ישראל. גרתי בעיר קטנה במערב ברמניה. מש- קחות יהודיות מצטות. לא תנה לנו קשר זה עם זה. את העסקים שלי היו עם „גויים”. את היהודים ראיתי רק בגינם סמפורים בבית-הסנסקט נקטו זה חסיק לי.
קאתי לערץ-ישראל. כי לא תנה סקום אחר ללקת. נשארתי בגר- סניה עד סיום סמארוו. יותר אי- אקשר תנה לחשאר. איש לא קבל אותי מארץ-ישראל ולא דגא לי. תנה לי ספר ותלמתי ישר לברית- שלון. לא השקתי שמישחו צריך לקבל אותי ולקא לי.
סנסתי בעסקי שלי אין לצשות נסקים. שרתי בירה ותלמתי לצ- בודה פיסית. זה לא תנה קל. מה לצשותו אדם צריך להיות. אני עם של ששקחה. טוב. תלמתי לצ- זה סנסנו. סנה לי קשה — ועמד- מי.
הגנון סנסתי חברים, יהודים מברמניה. לספר את האמת — לא אהמתי אותם. לא רציתי לדבר אהם. הם חנקירו לי את ס- Druben. את ס-שם”. ועל זה לא רציתי לחשב.
לקדים תנה על יותר. הם תנה חילו לקמד בבית-הסנסר והתחילו לקיות את סנסים של סמארוו. נש- שרנו אשתי ונאני. התחלנו לקלמד עברית. לא סל... עד שקשו אני שלש בעברית. אשתי — שלשה סנסתי.
תנה צבור. היינו עבדים. סחד סנסמים עלי סנסין אשתי לחולנד.

